

Leto XIX. Stev. 115
DIREKTOR BORBE: VLAJKO BEGOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK: MIROSLAV VITOROVIC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen petka. - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA
GLASILO ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

LJUDSKA PRAVICA: USTANOVljena 8. OKTOBRA 1934 MED NARODNOOSVobodilno BORBO JE IZHajala KOT 14-DNEVNIK IN TEDNIK. OD OSVobodITVE DO 1. JUL. 1951 KOT DNEVNIK, NATO PA KOT TEDNIK OD 1. JUNIJA 1953 IZHajala KOT BORBA ZA SLOVENIJO

Mesto in naloge ekonomistov

V turističnem mestecu Piranu v coni B so imeli ekonomisti Jugoslavije svoj drugi kongres. Na njem ni bilo ustanovitelja Zveze njihovih društev, tvorca gospodarske misli pri nas, tovariša Kidriča, toda delegati so prišli v to istrsko mesto s trdnim sklepom, da bodo nadaljevali njegovo nedovršeno delo, prišli so z zgledom pravega junaka socialističnega dela pred očmi, z njegovimi mislimi in idejami v srcu in zavesti.

Brez pretiravanja lahko rečemo, da so jugoslovanski ekonomisti v vsem pojavnem času stali v prvih vrstah bojev za socializem, da so se žilavo borili z zastalostjo naše države ter z množico izvirajočimi težavami. Korak za korakom je naša gospodarska misel napredovala in utirala pot bhj rastjočim proizvodnim silam h graditvi socialističnih proizvodnih odnosov. Pri tem se naši ekonomisti ves čas niso bali nobene naloge na poti k temu cilju, od organizacijsko tehničnih poslov v podjetjih, od ukvarjanja z oskandajo gospodarsko problematiko do popularizacije znanstvene misli. Priznanje za to požrtvovalno delo so dobili naši ekonomisti z najvišjega mesta — od tovariša Tita.

Z delavskim samoupravljanjem v podjetjih in razvojem samouprave komun sta stopili v ospredje dve zelo važni nalogi: gospodarska izobrazba delavskega razreda in novi gospodarski sistem. Ti dve nalogi sta bili in bosta ostali še zmeraj glavna osebina dela naših ekonomistov.

Ko je delavski razred preozel upravljanje v svoje roke, je zadel na mnoga zamotana gospodarska vprašanja, s katerimi se ni znal ukvarjati in v katerih večidel ni bil izkušen. Zato mu je potrebna stalna in vsestranska pomoč ekonomistov. Tu, v podjetjih, ki so vir mnogih naukov in izkušenj, je najboljšje in najplodnejše delovno mesto gospodarskih strokovnjakov. Delavcem lahko v marsičem pomagajo: nauče jih lahko boljše in bolj racionalnega gospodarjenja, brez česar ne more nobena gospodarska organizacija storiti niti koraka naprej, lahko jih pobliže seznanijo z zamotanim mehanizmom novega gospodarskega sistema, da ga bodo naslednje uporabljali, da bodo organizirali boj proti staremu načinu dela ter preživelim navadam in predsodkom v podjetjih itd. To pomeni, da je gospodarska izobrazba delavcev močno pomagala in eden izmed pogojev za razvoj delavskega samoupravljanja.

V pripravah na novi gospodarski sistem so imeli ekonomisti važno vlogo. Neutrudljivo so proučevali zamotani mehanizem cele zbirke uredb, odlokov in drugih instrumentov, s katerimi usmerjamo naše gospodarsko življenje. Prav tu, v proučevanje novega gospodarskega sistema, je dosegla naša teoretična gospodarska misel svoj največji uspeh, ker gre za nekaj novega, edinstvenega na svetu.

Toda z uveljavljenjem novega gospodarskega sistema vloga jugoslovanskih ekonomistov na tem najvažnejšem torišču boja za so-

cializem se ni izčrpana. Nasprotno, s tem se šele začena novo dolgotrajno in naporno ustvarjalno delo, ki mora biti obrnjeno v dve smeri: proti, v konkretno in neposredno pomoč podjetjem, komunam in ljudskim odborom pri uveljavljanju novih predpisov, in drugič, v proučevanje učinka novih instrumentov na naše gospodarsko življenje. Ti dve nalogi sta praktično in teoretično medsebojno nerazdružljivo povezani. V vsakdanjem praktičnem delu za uporabo novih instrumentov, ki dobe življenjsko moč šele, ko jih potrdi praksa, opazujoč učinek novih predpisov na gospodarstvo naši ekonomisti neposredno v praksi preverjajo tudi svoje teoretične teze, si pridobivajo nove izkušnje, zbirajo bogato gradivo za nove posplošitve. Takšno delo vodi k razvijanju in nadaljnemu izpopolnjevanju našega gospodarskega sistema.

Takšno delo zahteva čvrsto povezavo naših ekonomistov s prakso. Kongres ekonomistov Jugoslavije, kakor tudi nedavni kongresi po republikah kažejo, da so jugoslovanski ekonomisti ubrali to pot, ko so vključili v dnevi red takšna vprašanja, kakor so analiza trga, kreditnega sistema, graditve stanovanj, organizacije dela v podjetjih, komunale skupnosti, kmetijstva itd. V obravnavanju vseh teh vprašanj je potrebno sodelovanje ekonomistov, vsestranska analiza in proučevanje problematike, kakor tudi nekatera teoretična posplošenja, ki nam bodo kažipot za nadaljnje delo.

Vzlic doseženim uspehom pa naši ekonomisti niso dovolj uporabljali bogatih izkušenj in podatkov, ki jim jih nudi naša raznovrstna in dinamična stvarnost. Mnogi ekonomisti so čisto zapostavili v oskandajih praktičnem delu, interpretaciji posameznih gospodarskih ukrepov in obravnavanju perečih zadev. Tako so nekoliko zanemarili drugo stran svoje naloge: stalno in sistematično analiziranje dejstev, na katera zadevajo, teoretično posploševanje in razvijanje gospodarske znanstvene misli. Zato je krog ekonomistov, ki se v okviru društev ukvarjajo z gospodarsko teorijo, za tako široko področje še zmeraj preozek. Takšno delo mora opravljati večinoma gospodarski strokovnjaki zunaj gospodarske prakse, zunaj podjetij, komun in gospodarskih ustanov. Sleherno teoretično posploševanje, ki ne izhaja iz konkretnih izkušenj in podatkov, iz proizvodnje in iz trga, pa ima lahko v sebi klic dogmatizma in shematizma, mehaničnega prenašanja teorije na prakso.

Razvoj naše gospodarske misli je našel svoj pomen in odmev tudi zunaj meja naše države. Jugoslovanski ekonomisti so poklicani, da proti dosledno uveljavljajo Marxove teze, da branijo Marxov ekonomski nauk pred revizionizmom z ozhoda in pred raznimi teorijami z zahoda. Zato sega tudi šče dela naših ekonomistov tudi čez meje naše države. Naši ekonomisti so poklicani in dolžni spremljati in analizirati gospodarsko dogajanje na sodobnem svetovnem trgu in v svetovni proizvodnji ter ga marksistično ocenjevati in posploševati sodobne pojave v svetovnem gospodarskem življenju. To pa pomeni nadaljnje razvijanje marksistične gospodarske misli. D. Vuković

V vuzeniški hidrocentrali obratujeta prva dva agregata

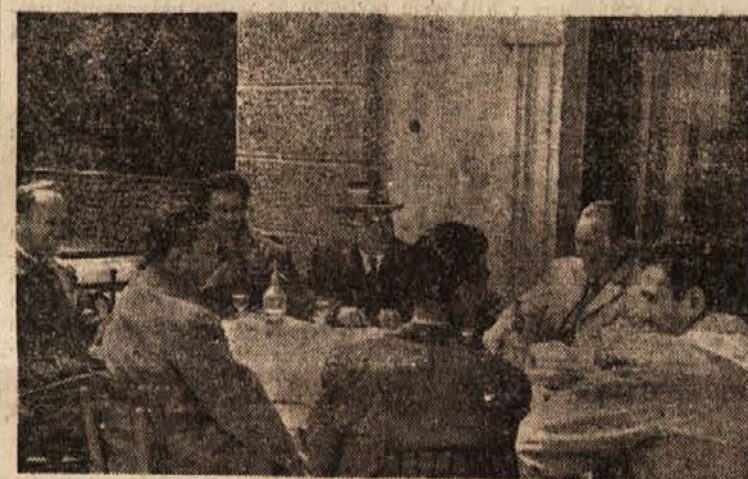
Vuzenica, 15. maja. Danes popoldne se je zbralo v Vuzenici ob novi hidroelektrani okrog 2000 ljudi k slavnostnemu začetku obratovanja prvih dveh agregatov. Med gosti so bili podpredsednik Izvršnega sveta LRS dr. Marijan Brečelj, član Izvršnega sveta Zoran Polič, predsednik Republiškega zbora LRS Jože Rus, tajnik Republiškega sveta Zvezde sindikatov Slovenije in predsednik republiškega Zbora proizvajalcev Murvicič Borc, predstavniki okrajev Slovene Gradec in Maribor-okolica ter mesta Maribor. Predsednik upravnega odbora

gradbenega podjetja Tehnogradnje tov. Alojz Petek, ki je vodil gradbeno delo, je v svojem govoru omenil velike napore delovnih kolektivov, ki so izdelali razne naprave. Dr. Marijan Brečelj pa je v svojem govoru poudaril pomen elektrifikacije za našo državo in poseben pomen hidroelektrarne na Vuzenici. Graditelji se pozdravili in jim čestitali še predsedniki okrajnih ljudskih odborov in drugi. Ob zaključku so zbrani graditelji poslali brzojavne pozdrave predsedniku FLRJ maršalu Titu in predsedniku Ljudske skupščine LRS tovarišu Mihi Marinku.

Cestitka predsednika Tita predsedniku Djelalu Bajaru

Beograd, 15. maja. Predsednik republike Josip Broz-Tito je poslal predsedniku republike Turčije g. Djelalu Bajaru naslednjo brzojavko:

Prisrčno čestitam Vaši Ekscelenci ob ponovni izvolitvi za predsednika republike Turčije. Ob tej priliki želim ponovno izraziti veliko zadovoljstvo, tako osebno, kot tudi jugoslovanskih narodov, da bomo imeli priliko spoznati kmalu sprejeti v naši državi Vas kot najvišjega predstavnika prijateljske republike Turčije, velikega prijatelja jugoslovanskih narodov in državnika, ki je toliko storil v prid sodelovanja med državami ankarkega sporazuma za varnost naših treh držav in za ohranitev miru v tem delu sveta. Vaši Ekscelenci pošiljam najboljšo želje za Vašo osebno srečo, za blaginjo republike Turčije in nadaljnji razcvet zavezniških odnosov med našima državama.

Predsednik Tito s tovarišima Rankovičem in Borisom Kraigherjem v družbi športnih funkcionarjev na terasi hotela Bellevue

Tovariš Tito v Ljubljani

Na Bellevueu so ga sprejeli s prekipevajočim navdušenjem domačini in tujei

Ljubljana, 15. maja

Danes ob pol enih popoldne, ko so natakariji v hotelu Bellevue kakor običajno stregli gostom s kosilom, se je nekdo na hodniku nepričakovano oglasil: »Tito je tu.«

V spremstvu podpredsednika Izvršnega sveta FLRJ A. Rankoviča in drugih se je nenadoma pojavil predsednik republike. V klubski sobi so si visoki gosti izbrali prostor.

V hipu so se vsi gostje ovedli izrednega obiska. Mir in tišina v prvem trenutku sta bila prvi znak spoštovanja visokemu gostu. Potem pa je v ljudeh kaj kmalu prekipelo navdušenje. Vedno več jih je bilo, ki so hoteli mimo vrat klubske sobe, da bi videli predsednika republike. Bilo je mnogo inozemcev, zlasti iz Nizozemske, ki so si šteli v neizmerno radost, da lahko vidijo moža, o katerem se v inozemstvu toliko govori. Glasovi so bili vse glasnejši, živahnější, smeh je bil sproščen, radost na licih jasna.

Brž ko se je zvedelo, da je v hotel Bellevue prišel tovariš Tito, so ga gostje obkrožili, da bi dobili njegov avtoogram

Potem je prišel še predsednik Izvršnega sveta LR Slovenije Boris Kraigher in pozneje še predsednik Ljudske skupščine Slovenije Miha Marinko. Z balkona so gostje gledali Ljubljano, vso v pomladanskem cvetju, vse od dolgih belih litostrojskih streh do zakajenega gozda dimnikov moščanske industrije in na desno proti Gradu in nebotičniku.

Med gosti vedno večja nestrpnost. Neke ženska, inozemka, vdre do predsednika in ga nagovori v angleščini. Tito je mirno in vjudno v angleščini tudi odgovoril. Navdušenje je kipel. Vse je hotelo videti Tita, ga slišati, ga kaj vprašati itd. Z njim so se razgovarjali makedonski pionirji. Članj naše nogometne reprezentance, ki se bodo jutri pomerili z angleškimi nogometaši, so bili v razgovoru s predsednikom dobre pol ure. Družba je postajala vedno bolj prisrčna, skorajda intimna in skupina deklet, ki je ča-

kala na stopnicah za avtoogram. Tita skorajda ni pustila naprej. Z nasmehom je vse zadovoljil. Zadnja inozemka se je prerinila skozi gnečo, prav ko je bil predsednik že v avtomobilu. In tudi ona je dobila avtoogram.

Sprejem zastopnikov Zveze lovskih društev

Bled, 15. maja. Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel davi ob 10.30 predsednika Zveze lovskih društev LR Slovenije dr. Jožeta Beningerja, podpredsednika Zveze Ivana Krevsa in tajnika dr. Milana Dularja, ki so mu sporočili čestitke in najboljše želje slovenskih lovcev ob njegovem 62. rojstnem dnevu ter mu izročili lepa darila.

Vima o obisku maršala Tita in balkanskem paktu

Atene, 15. maja (Tanjug). — Vladno glasilo »Vima« poudarja, da bo bližnji obisk maršala Tita v Grčiji mnogo prispeval k poglobitvi sodelovanja med tremi balkanskimi državami. »Zatorej grško ljudstvo z velikim zanimanjem pričakuje prihod visokega gosta,« poudarja časnik v članku z naslovom »Bližnje sodelovanje treh držav bo spreminilo obličje Balkana.«

Dr. Brilej prispel v New York

New York, 15. maja (Tanjug). Danes je prispel v New York novi vodja jugoslovanske delegacije v OZN veleposlanik dr. Jože Brilej. Na letališču so ga sprejeli člani jugoslovanske delegacije v OZN in jugoslovanskih predstavništev v New Yorku.

Z AZIJSKE KONFERENCE V ZENEVI

Priprave za zaupne razgovore

Sestajajo se ločeno zastopniki zahodnih in vzhodnih delegacij — Tiskovna konferenca kitajske delegacije o gospodarskih vprašanjih

Od posebnega dopisnika »Borbe«

Zeneva, 15. maja. Po včerajšnjem sklepu, da bodo razgovore nadaljevali na tajnih sejah in z omejenim številom udeležencev, so tu prepričani, da bo konferenca šele zdaj imela delovni značaj, ker baje ne bodo govorili za galerije.

Po mnenju mnogih tajni razgovori pomenijo, da nimajo več kaj povedati javnosti in da bodo bližnje tajne seje privedle bodisi do naglega zaključka konfe-

rence ali do dolgega in mučnega iskanja kompromisnih stališč. Današnji dan je minil v pripravah na tajne razgovore. Sinoči in danes popoldne so se sestali Eden, Bidault in Bedell Smith; na drugem sestanku pa Molotov, Ču En Laj, Nam Il in Van Dong.

Člani kitajske delegacije in namestnik ministra za zunanjo trgovino Lei Dzen Min je imel

danes tiskovno konferenco. Govoril je o gospodarskih uspehih Kitajske in o njenih možnostih na področju zunanje trgovine. Kitajski minister je zahteval odpravo gospodarske blokade Kitajske. Cilj te pobude kitajske delegacije je, kot je tu slišati, po proboju iz politične osamitve, pokazati, da želi Kitajska vzpostaviti čim tesnejše gospodarske odnose z evropskimi državami, ki se zanimajo za kitajski trg. Vlado Teslić

Stefanopoulos popravlja Piccionija

Atene, 15. maja (Tanjug). Pojasnjujoč nedavno izjavo italijanskega zunanjega ministra Piccionija, da se bo Italija kot članica atlantskega pakta postavila po robu vzpostavitvi balkanske zveze, je grški zunanji minister Stefanopoulos izjavil: »Nobene obveznosti ni, da je treba pri preobrazbi tristranske pogodbe v zvezo prositi organizacijo severnoatlantskega pakta za orivolitev, kajti mi ne zahtevamo razširitve obveznosti atlantskega pakta.«

»Drugo vprašanje je, če zahtevamo podporo obrambnih enot organizacije — v tem primeru imajo brez dvoma člani atlantskega pakta pravico povedati svoje mnenje.«

Dva francoska generala za Indokino

Pariz, 15. maja (Reuter). Francoski odbor za narodno obrambo je določil danes dva najstarejša generala, naj odpotujeta v Indokino in tam proučita položaj. V Indokino bosta odpotovala general Paul Ely, načelnik mešanega štaba francoskih enot, in general Albert Saillant, generalni inšpektor teritorialne obrambe.

KONGRES EKONOMISTOV V PORTOROŽU ZAKLJUČEN

Gospodarske organizacije so vezane na celotni gospodarski sistem naše družbe

Portorož, 15. maja

Proučevanje problema naših podjetij mora sloneti na stališču njihovega mesta in funkcije v celotnem gospodarskem sistemu in na stališču notranje organizacije ter vodenja v gospodar. organizacijah, je bilo poudarjeno v sinočnji in današnji dopoldanski razpravi na kongresu Zveze ekonomistov Jugoslavije v Portorožu, ki se je razvila na podlagi referata slovenskih ekonomistov o organizaciji podjetij. Delavsko samoupravljanje je treba uskladiti s sedanjo stopnjo razvoja proizvodnih sil, ker izvirajo družbena in gospodarska obelježja podjetij iz odnosov upravljanja v samem podjetju ter iz družbenih odnosov, na katerih gradimo ves gospodarski sistem. Lani in letos uveljavljeni pravni predpisi so poskus, da bi v našem gospodarskem sistemu fiksirali te odnose ter položaj in vlogo podjetij v njem. Ena najvažnejših nalog, ki čaka ekonomiste in pravnike, je kritična analiza teh predpisov. Takšna analiza bo znatno pripomogla, da bomo našo gospodarskopravno kodi-fikacijo uskladili z razvojem naših socialističnih odnosov.

Portorož, 15. maja. Proučevanje problema naših podjetij mora sloneti na stališču njihovega mesta in funkcije v celotnem gospodarskem sistemu in na stališču notranje organizacije ter vodenja v gospodar. organizacijah, je bilo poudarjeno v sinočnji in današnji dopoldanski razpravi na kongresu Zveze ekonomistov Jugoslavije v Portorožu, ki se je razvila na podlagi referata slovenskih ekonomistov o organizaciji podjetij. Delavsko samoupravljanje je treba uskladiti s sedanjo stopnjo razvoja proizvodnih sil, ker izvirajo družbena in gospodarska obelježja podjetij iz odnosov upravljanja v samem podjetju ter iz družbenih odnosov, na katerih gradimo ves gospodarski sistem. Lani in letos uveljavljeni pravni predpisi so poskus, da bi v našem gospodarskem sistemu fiksirali te odnose ter položaj in vlogo podjetij v njem. Ena najvažnejših nalog, ki čaka ekonomiste in pravnike, je kritična analiza teh predpisov. Takšna analiza bo znatno pripomogla, da bomo našo gospodarskopravno kodi-fikacijo uskladili z razvojem naših socialističnih odnosov.

su so poudarjali, da je treba s praktičnimi analizami iskati ustrezno socialistično ureditev plačnega sistema, to se pravi vprašanja, kako razdeliti dohodke podjetij, da bo razdelitev izpodbujala naraščanje proizvodnje, boljše izkoriščanje sredstev, povečanje delovne storilnosti itd. Nihče ne zanika prednosti samoupravljanja v gospodarstvu pred drugimi gospodarskimi sistemi. Vsi pa se strinjamo v tem, da je v analizi in razvijanju gospodarske dejavnosti v zvezi z delavskim samoupravljanjem še marsikaj nepojasnjeno in da so gledišča zelo različna. Zato je treba to področje je pojasniti s širše razčistično teo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

KAKO UREDITI SISTEM PLAC

V naši državi smo začasno uredili plačni sistem, moramo pa iskati novo ureditev. Na kongre-

Vremenska napoved

za nedeljo, dne 16. maja: Postopno poslabšanje vremena od zahodne smeri, pozneje padavine, predvsem v zahodni Sloveniji. Temperatura ponoči okoli 9°, podnevi med 13 in 18°C.

8 KONGRESA EKONOMISTOV V PORTOROŽU

Znanstvena formulacija izkušenj v gospodarskem razvoju u družbe - pogiavitna naloga naših ekonomistov

(Nadaljevanje s 1 strani)

rijo o odnosih najprej v samem podjetju, potem pa v odnosih podjetja do komune, pa tudi v vključevanju v ves naš gospodarski in družbeni sistem. Tako bomo ustvarili temelje za socialistično teorijo o podjetjih, sonečo na ugotovitvi, da je podjetje zgodovinsko nujna organizacijska oblika gospodarstva.

V razpravi je bilo tudi poudarjeno, da smo zanemarjali vprašanja tehničnih predpisov, normativov, standardov itd. Ni še določeno, kdo se bo s temi vprašanji ukvarjal, toda treba jih je čimprej urediti, kajti pomanjkanje tehničnih predpisov in normativov je velika ovira v proizvodnji in gospodarstvu. V nekaterih panogah imamo zelo zastarele norme. Kar se tiče obračuna proizvodnje, imamo še mnoge stare nazore, zlasti v knjigovodstvu. Nismo še razčistili teoretičnega vprašanja razdelitve dohodka v socialističnem podjetju. V tej zvezi je važen tudi odnos podjetja do banke, ki mora biti takšen, da bo Narodna banka postala družbeni knjigovodja našega gospodarstva.

SPECIALIZACIJA GOSPODARSKIH KADROV

V nadaljevanju kongresa se je danes dopoldne sestala delovna skupina, ki je proučevala vprašanje fakultetnega gospodarskega pouka. Delala je na podlagi referata profesorja zagrebške ekonomske fakultete *Simona Babica*. V referatu je poudarjena potreba po izbrazbi visoko kvalitetnih gospodarskih kadrov, ki bodo delali v tovarnah, podjetjih in znanstvenih ustanovah. Ekonomske fakultete naj usposabljujejo takšne kadre, ki bodo lahko uspešno obravnavali zamotano gospodarsko problematiko naše specifične poti v socializmu, ki bodo znali kritično marksistično presojati vse važnejše gospodarske pojave. Glede organizacije pouka na ekonomskih fakultetah so mnenja deljena. Na mlajših fakultetah, kakor na pr. v Ljubljani, Sarajevu in Skoplju, se pojavljajo težnje po izobrazbi takšnih kadrov, ki bi imeli široko, splošno gospodarsko kulturo. Na zagrebški in beograjski fakulteti pa teže za delno ali popolno specializacijo študentov za posamezne panoge gospodarskega življenja.

V razpravo o gospodarskem pouku je posegel tudi državni tajnik za gospodarstvo *Hasan Brkić*,

ki je rekel, da bi bilo treba del programa gospodarskih fakultet vključiti v program pravnih fakultet. Odklonil je prizadevanje, da bi ekonomske fakultete nudile študentom samo splošno gospodarsko izobrazbo, in dal pobudo, naj fakultete usposabljujejo gospodarsko sposobne tehnike. Profesorji naj poskrbe, da se bodo fakultete orientirale na specializacijsko pouka za posamezne gospodarske panoge. Profesorji naj ne bodo samo predavatelji, marveč tudi raziskovalci na področju gospodarske znanosti.

Pri proučevanju in izpolnjevanju delavskega samoupravljanja je treba zlasti upoštevati specifični značaj neproizvodne skupine podjetij, kakor so trgovinska, gostinska in druga podjetja. Mnogo so govorili tudi o potrebi po nadaljnji razširitvi delavskega samoupravljanja in pravic kolektivov. Večjo pozornost bi bilo treba posvetiti izpolnjevanju in večjim pravicam upravnih organov.

VPRAŠANJA DELOVNE SILE

O vprašanjih delovne sile je govoril namestnik direktorja Zveznega zavoda za statistiko in evidenco *Miloš Macura*. V razpravi je bilo posebno poudarjeno vprašanje strokovnih kadrov in rezervne delovne sile. Že zdaj nastaja problem sestave delovne sile.

Drugi kongres Zveze društev ekonomistov Jugoslavije, ki je danes v Portorožu končal delo, je bil široko posvetovanje naših ekonomistov. Sprejel je priporočila posebnih skupin, nanašajoča se na bodoče delo te organizacije. Priporočila predlagajo, naj bi čimprej temeljito proučili obseg in sestavo investicij v gospodarstvu, politiko cen ter davčno politiko in njene posledice, pospe-

Gospodarska pogajanja v Rio de Janeiru

Rio de Janeiro, 15. maja. — V Rio de Janeiru so se začela pogajanja med jugoslovnsko gospodarsko delegacijo, ki jo vodi Jakob Blažević, in predstavnik brazilskega zunanjega ministra o sklenitvi nove pogodbe o blagovni izmenjavi med Brazilijo in Jugoslavijo.

Lani je izvoz Brazilije v Jugoslavijo dosegel po vojni maksimum (3,4 milijone dolarjev). Jugoslovanski izvoz v Brazilijo (1,6 milijona dolarjev) je postal znatno raznovrstnejši.

ševanje kmetijstva, funkcioniranje gospodarskega sistema in planskih instrumentov ter konkretne odnose med komunjo in podjetjem, pa tudi kolektivno in individualno graditev stanovanj.

POZDRAVNO PISMO PREDSEDNIKA REPUBLIKE

Ob koncu je kongres poslal predsedniku republike Josipu Brozu-Titu pismo, v katerem je rečeno:

»Zbrani na II. kongresu v Portorožu, vam pošiljajo ekonomisti Jugoslavije tople in priskrbe pozdrave in se vam zahvaljujejo za visoko oceno svojega dela. Vaše sporočilo, poslano našem kongresu, in Vaša ocena našega dosedanjega dela, sta za vse nas ne le močna opora v naših naporih, marveč tudi kačipot za nadaljnje proučevanje naših bogatih izkušenj in njihove znanstvene formulacije. Zbrani na kongresu v Portorožu, v krajih, ki so neločljivi del naše narodne skupnosti, čutimo potrebo, da tudi ob tej priložnosti izrazimo globoko hvaležnost za Vašo vneto in napore, kakor tudi za prizadevanje našega vodstva, da se problemi STO urede na podlagi pra-

vičnosti in enakopravnosti in ob popolnem spoštovanju suverenosti naših narodov z upoštevanjem potrebe po ohranitvi miru in krepitvi mednarodnega sodelovanja. V teh svojih naporih ste imeli in boste zmeraj imeli enodušno podporo vseh naših narodov.»

Ob prazniku zmage

Včeraj dopoldne je bila na partizanskem pokopališču v Beogradu spominaka svečanost. Ob igranju »Leninovega posmrtnega marša« so položili pred spomenik branilcev Beograda vence beograjskega komiteja ZK Jugoslavije, Zveze borcev NOV, ljudskega odbora Beograda, vence delavskih kolektivov posameznih podjetij in tovarn ter številne šopke Beograđanov, ki so prisostvovali svečanosti. Vence so položili tudi na grobove narodnih herojev na Kalemegdanu.

Protokolarni sprejem

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanovič je sprejel včeraj dopoldne novega norveškega poslanika v Jugoslaviji Karla Irgensa. Obisk je bil protokolarnega značaja.

NA PRAGU III. KONGRESA ZKS

Delavsko upravljanje tovarne

racionalno izkoriščanje in uvažanje strojev — pereča vprašanja tudi v Litostroju

Deleгатki iz Litostroja — Sonja Oblak-Mravljeta in Ela Ostanek, ki se pripravljata za kongres ZK Slovenije, sta mnenja, da je za delo komunistov v njihovem podjetju še vedno najvažnejši problem delavsko upravljanje. Tudi sekretarji vseh desetih osnovnih organizacij ZK v Litostroju so priporočali, da bi na kongresu razpravljali o tem problemu.

Ela Ostanek meni, da so komunisti v Litostroju precej napredni v tem pogledu, a njihov prizadevanje vendarle še ni dovolj uspešno. Komunisti iz vseh oddelkov tovarne poročajo, da je med delavci v zadnjih mesecih veliko zanimanje za obratne delavske svete.

Deleгатka Sonja pa pravi, da je v njihovem delavskem svetu podjetja napredke v tem, da je vsak član zadolžen za obrat, v katerem je zaposlen kot član kolektiva. Spričo tega se sedaj vsa drobna vprašanja obravnavajo in tudi rešujejo na sestankih v obratih. Delavskemu svetu podjetja pa ostajajo samo važnejša vprašanja, ki zadevajo Litostrojo kot celoto.

Vendar sodita obe deleгатki, da je v delavskem upravljanju še marsikatero težava in še mnogo nejasnosti, tako da III. kongres ne bo smel mimo njih.

Tretji deleгат, Ivan Barlič, pa je mnenja, da bo treba na kongresu govoriti tudi o problemu večjega izkoriščanja industrijskih naprav in o nekaterih podobnih gospodarskih problemih. V Litost-

roju (in verjetno tudi drugod) je precej strojev, ki niso dovolj izkoriščeni, ker primanjkuje strokovnih delavcev. Drugi problem, ki je prav tako v škodo našemu gospodarstvu, je neracionalni uvoz. So primeri, da uvažajo podjetja drage stroje iz inozemstva, čeprav bi jih našli v drugih podjetjih, kjer jih imajo in so jim celo v breme, ker jih ne morejo izkoriščati. To so pereča vprašanja naše ekonomske politike in zato sodijo po Berličevem mnenju tudi na III. kongres. Zato bo tudi pripravil predloge, kako naj ZK vpliva na to, da se taki pojavi odpravijo. K.M.

Promet z nepremičninami

Po osnutku novega zakona naj bi bilo kupovanje in prodajanje zemljišč in stanovanj prosto

Osnutek zakona o prometu z nepremičninami, ki ga bodo v kratkem obravnavali v Zvezni ljudski skupščini, določa prost promet z nepremičninami med zasebniki ter prosto kupovanje in prodajanje stanovanj. Doslej je

bil promet z nepremičninami med zasebniki omejen in pod kontrolo ljudskih odborov. Po novem zakonskem osnutku pa bi lahko zasebniki kupovali in prodajali zemljo brez poprejšnje odobritve državnih organov. Promet se bo praktično razvijal v mejah določenega zemljiškega maksimuma, ki znaša za kmetijska posestva 10 ha.

Osnutek zakona predvideva tudi prosto kupovanje in prodajanje stanovanj. To naj bi pripomoglo k pravilnejši razdelitvi stanovanj in boljše vzdrževanju hiš.

Kar se tiče gospodarskih organizacij, bodo lahko zamenjale svoja zemljišča z zasebniki samo s privolitvijo ljudskih odborov. Zamenjave jih bodo lahko tako, da bo gospodarska organizacija prodala zemljišče, toda z izkupičkom bo morala kupiti drugo. Načelo je, da se zemljiški sklad gospodarskih organizacij ne sme zmanjšati v dobro zasebnikov. Drugih nepremičnih gospodarske organizacije v načelu ne bodo smele kupovati od zasebnikov in jih tudi ne prodajati. Izvzete bodo stanovanjske zadruga, ki bodo lahko kupovale in prodajale zasebnikom idealne in fizične delo stanovanjskih hiš. (Jugopress)

Konec navijanja cen za surove kože

Na našem trgu surovih kož vladajo že nekaj časa nezdare razmere. Nekatera odkupna podjetja, ki nimajo strokovnega kadra za pravilno manipulacijo s surovimi kožami, so s preplačevanjem stalno dvigala odkupne cene in se pri svojem poslovanju tudi niso držali predpisanih standardov. Da se takemu navijanju cen napravi konec, je Zvezni izvršni svet predpisal naslednje najvišje prodajne cene odkupnih podjetij oziroma proizvajalcev franco naloženo na vagon: goveje surove kože, otrsene od soli 170 din za kg telečje, brez glave in nog 205 din. svinjske s ramnimi diakami 145 din, svinjske s krvnimi diakami 135 din, ovčje in jančje suhe 480 din, kožje, suhe 450 dinarjev. Te cene veljajo od 12. maja dalje.

V Tobačni tovarni

je treba okrepiti razredno zavest in enotnost osnovne organizacije ZK

Komunisti iz Tobačne tovarne v Ljubljani so za delejata na III. kongresu ZK Slovenije izbrali klerjara Avgusta Brezovčiča, večletnega predsednika delavskega sveta. Izvolili so pravega človeka: na kongresu bo lahko delegatom posredoval mnogo problemov iz razvoja delavskega upravljanja in svoji tovarni, v katerem si je pridobil precej dragocenih izkušenj.

Kakor mnogokd, je dejal tovariš Brezovčiček, se je tudi v Tobačni tovarni v Ljubljani pokazalo, da organi delavskega upravljanja niso kos svoji vlogi in svojim nalogam. Od tega negotovo tipanje delavskega sveta in upravnega odbora med vlogo nekakšnih »posvetovalnih organov« in aprilno vlogo nasprotovanja upravnih politik, ki je še bolj zgrešena kot prva. Spričo večine nekvalficiranih delavcev, torej ljudi s šibkim strokovnim znanjem in dokaj nizko zavestjo, je takšen položaj organov delavskega upravljanja razumljiv. — Tobačna stroka tudi še ni priznana, čeprav se pripravljajo pravila za kvalifikacije v stroki, in to je po mnenju tov. Brezovčiča ena izmed ovir, ki onemogoča oblikovanje razredne zavesti tobačnega delavca in ne izpodbuja k strokovnemu izpolnjevanju. Dokler delavec, ki ima dobro voljo in teži za upravljanjem, ne bo dosegel potrebne strokovne ravni, hkrati pa še zavesti, da je v resnici upravljevalec svoje tovarne, toliko časa ne bo mogoče doseči pričakovanih uspehov v delavskem upravljanju niti osnov za družbeno upravljanje v okviru komunne.

Seveda so tu še drugi, subjektivni razlogi, ki komuniste razdvajajo in slabe njihovo vlogo in udarno moč. Malenkostni osebni spori, strah za izgubo službe, stoteri oziri navzgor in navzdol in popušanje raznoterim vplivom — to hromi enotnost organizacije in njeno veljavo v tovarni. Vendar se že kažejo uspehi, odkar je vodstvo organizacije našlo pravo vsebino dela in uvedlo razprave o delavskem upravljanju in njegovih slabostih. Z.

LMS nazaj v podjetja

Mnoge vesti iz vasi o mladini, ki nima tam nobene organizacije, niti primerne razvedrila, so vzpodbudile delejata iz večve papirnice Mirka Jeriha, da misli na kongresu komisiji za organizacijska vprašanja povedati nekaj o mladini.

V papirnici je bila mladinska organizacija zelo delavna. Ni je bilo treba opominjati, sama si je našla vrsto lepih in koristnih pobud. Tudi tečaj, ki so jih imeli mladinci, so bili zelo dobro obiskani. Potem pa je prišlo geslo »vse na vas in — konec. Mladinci, ki stanujejo v Zalogu, v Polju, kjer je sorazmerno še precej delavstva, so se vsaj delno vključili v organizacije na terenu. Po mnenju Jeriha bi kazalo vsaj v večjih podjetjih ponovno osnovati mladinske organizacije. Nemara bi o tem odločila sama mladina ali v sporazumu s pristojnimi političnimi organi, ki bi ugotovili, v kakšnih razmerah živi mladina na terenu. S tem pa naj bi ne bilo rečeno, da ne bi mladina hkrati sodelovala tudi v političnem delu na vasi. Prav nasprotno, z aktivizacijo v podjetju in s pestrin kulturnim in ideološkim delom v njem bi prenašala svoje izkušnje na vas. Treba bi bilo najti ustrezne organizacijske oblike. V sedanjem sistemu, ko kolektivi v podjetjih prepūšajo mladino stihiskemu življenju na vasi, nastaja vsakokrat velika politična in moralna škoda za celoto. K.M.

RAZPIS

za sprejem slušateljev v Politično šolo pri CK ZKS

Uprava Politične šole pri CK ZKS razpisuje sprejem slušateljev v redni petmesečni tečaj, ki se prične 1. septembra t. l. Sola je namenjena predvsem delavcem in delavkam, zaposlenim v industrijski proizvodnji in tudi politično aktivnim članom vseh množičnih organizacij. Interesenti naj do 15. junija 1954 pošljejo prijave na upravo Politične šole pri CK ZKS, Ljubljana, Parmova 37, telefon 23-981, interno 206.

V prijavi naj prosilci navedejo: osebne podatke, katere šole in tečaje so obiskovali, staž in funkcije v političnih organizacijah, osnovni poklic in zaposlitev, višino mesečnih prejemkov.

Gojencem izven Ljubljane je zagotovljeno bivanje v internatu Politične šole. Vse podrobnejše informacije lahko dobijo interesenti pri upravi Politične šole in na okrajnih komitejih svojega okraja.

UPRAVA SOLE

OBČNI ZBOR SINDIKATOV LJUBLJANE IN OKOLICE

Socialistično gospodarjenje

je našlo trdno oporo v sindikalnih organizacijah

Ljubljana, 15. maja. V Domu sindikatov se je danes popoldne začel občni zbor sindikalnih organizacij iz Ljubljane in okolice, ki so se ga udeležili član izvršnega komiteja CK ZKS Vlado Krivic, predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo Janko Rudolf, predsednik MLO Ljubljana Marijan Dermastja ter predsednik OLO Miha Berič.

Problemotiko, s katero se ukvarjajo sindikati v Ljubljani in okolici, je nanizal v uvodnem poročilu predsednik pripravjalnega odbora za združitev Mestnega in Okrajnega sindikalnega sveta tov. Lojze Ocep, razen tega pa jo je prikazalo tudi obširno tiskano poročilo. Sindikalne organizacije so se usmerile v zadnjem obdobju še bolj v boj za enotnost in uveljavljanje delavskega razreda kot vodilne sile v političnem, gospodarskem in kulturnem življenju nastajajoče ljubljanske komunne. Postavile so si za svojo nalogo zlasti krepitve delavskega upravljanja in socialističnega gospodarjenja v podjetjih, pri čemer se zoperstavljajo lokalističnim težnjam, celovskemu reševanju problemov, kriminalu, razsipanju družbene imovine, hkrati pa streme, da se delavsko upravljanje prenese v vsakem podjetju na celotni kolektiv.

Poročilo sta poudarili, da bo ljubljanska komunna predstavljala celoto le skupaj z okolico in si je ni moč zamisliti samo za ozko mestno področje. Komunna bo imela obsežne gospodarske pristojnosti, tako da bo delavski razred preko Zbora proizvajalcev lahko še močnejše vplival na njegovo delo, n. pr. pri razdeljevanju ustvarjenih presežkov dela, pri ustanavljanju gospodarskih podjetij in pravnem investiranju razpoložljivih sredstev, in sicer v sklade za gospodarski zmogljivostmi. Pojavljajo pa se nekateri napache težnje. Ker je komunna udeležena pri ustvarjenem dobičku, zasledimo v posameznih kolektivih zgrešena mnenja, čes da mora tedaj ljudski odbor re-

ševati vso stanovanjsko problematiko in vsa sredstva dajati samo za gradnjo stanovanj.

Sedanji zbor proizvajalcev MLO se je z delom bolj uveljavil kot prejšnji. Odborniki so v stikih z ljudmi razen na zborih volivcev tudi z obiski kolektivov v svojih volilnih enotah. Žal pa odborniki zbora proizvajalcev večino poznajo in se zanimajo bolj za gospodarske probleme podjetij, kjer so zaposleni, manj pa za ostala podjetja v svojih volilnih enotah.

Ljubljanski kolektivi so v gospodarskem upravljanju napredovali. To se kaže v večji produktivnosti dela. Vrednost blagovne proizvodnje, ki je znašala v mestu leta 1952 25,2 milijarde din, se je lani povečala na 27,6 milijarde. Razveseljivo je, da se večina ljubljanskih kolektivov trudi, da bi razširila proizvodnjo. Sindikati te napore podpirajo in sodijo, da je treba še posebej upoštevati stremjenja po razširitvi lahke industrije. Tudi kolektivi iz okolice lahko pokažejo uspehe. Od 139 milijonov presežka plačnega fonda, ki ga je lani ustvarilo 34 okoliških podjetij, so razdelili: 23% na plačni fond, 77% pa na sklade za samostojno razpolaganje, ki so jih porabili za investicije, adaptacije in nove stroje. Predlanski let je šlo v plačni sklad 30% ustvarjenega presežka plačnega fonda, 70% pa v sklade za samostojno razpolaganje. Ti podatki povedo, da večina podjetij vedno bolj podpreja svoje osebne interese skupnim koristim.

Ko si kolektivi utirajo pot k še boljšemu delavskemu upravljanju, jih marsikje še moti ne-

jasna razmejitve pravic in dolžnosti med upravnimi organi in strokovnimi vodstvi podjetij. V nekaterih primerih (n. pr. v Oljarnah) so se organi upravljanja spustili v operativno, gospodarsko, pa so zanemarili. Tak primitivizem in birokratizem je zelo nevaren. V večjih gradbenih podjetjih, Optiki, Litostroju in drugod niso še povsem vskladili odnosov med strokovnjaki in upravnimi organi.

V tarifni politik je važno, da primerno stimuliramo dvig proizvodnosti, kar pa v mnogih podjetjih ni urejeno. Razlika med zaslužkom prizadevnega delavca in manj vestnega z manjšo stornilnostjo je zelo majhna.

Statistični podatki iz podjetij v ljubljanski okolici govore o tem, da so podjetja precej zmanjšala število delovnih mest nameščenecv, medtem ko je delovnih mest delavcev več. Pred štirimi leti je bilo v industriji v ljubljanski okolici razmerje med delavci in nameščeneci 5,5 : 1, lani pa 8,9 : 1.

Občni zbor je sklenil, da se združita Mestni in Okrajni sindikalni svet v enotno vodstvo. M. Z.

Rezultati tretjega natečaja

za dopolnilna obratna sredstva

Na tretjem natečaju za dopolnilna obratna sredstva je sodelovalo 511 podjetij iz vse Slovenije. Skrajaj povleca, 245 jih odpado na trgovska podjetja, predvsem na zadrage, 192 pa na obrtna podjetja. Tako so pri tem natečaju sodelovala predvsem manjša podjetja. K natečaju ni bilo pripuščenih 46 podjetij zaradi raznih nerodnosti.

Z odlobo guvernerja Narodne banke FLRJ so bile na temelju lista tretje licitacije za dopolnilna obratna sredstva na dan 15. t. m. določene naslednje majne obratne mere: za I. skupino: industrijo in rudarstvo, gospodarstvo, gospodarske stroke 411, 413-416, promet, obrt in podjetja komunalne dejavnosti po 6,50% za II.: kmetijstvo po 3%, za III.: gradbeništvo (gosp. stroka) 412 po 6,50%, za IV.: noirranje trgovino po 7,25%, za V.: zunanjo trgovino po 7,25%, za VI.: odkupna podjetja po 7,25%, za VII.: gostinstvo in turizem po 6%.

Od skupnega števila podjetij je 21 podjetij ponudilo nižjo obrestno mero, kakor je bila na licitaciji določena.

Za junji sta napovedana 2 natečaja, in sicer 5. in 20. junja. Rok za predložitev zahtevkov podjetij za naslednjo licitacijo dopolnilnih obratnih sredstev, ki bo dne 5. junija t. l., poteče 25. maja.

PREŠNJI TUDEN

Smisel protijugoslovske gonje

Ni težko spoznati, da ima protijugoslovska gonja reakcionarnih krogov v nekaterih evropskih in izvenevropskih deželah svoje cilje: zmeraj skrbno temprane gonja narasča v dnevih ko se - ob intenzivnem sodelovanju Jugoslavije - odigravajo dogodki, ki pomembno prispevajo k utrditvi mira in varnosti v Evropi ter na svetu sploh.

Ena izmed takšnih sploh je nastala med lauskim potovanjem predsednika Tita v London. Znjaj smo - v zvezi s pomembnimi sadovi na področju balkanskega sodelovanja - zvezo prave vrste izmislili, zdi se nam na določen način povezanih protijugoslovskih demonstracij.

Mednarodnemu ogledu naše države in konkretnim političnim razmeram na svetu je treba pripisati, da smo pobudniki in nosilci protijugoslovskega ukrepa prisiljeni jasneje pokazati pred odkrivanjem svoje ilice in prave cilje.

sodelovanja, ki bi za izbrane same balkanske dežele.

Mar niso takšna gledišča in ukrepi neposredno nadaljevanje prejšnje politike?

Ko premljavajo zadevo bivšega gospodarstva Pavla, ki je bila za resni in objektivni avstrijski tisk za ključna pred ljubljanskim sodiščem, se zdi nekaterim članikom v Avstriji potrebno, da se še enkrat zjokajo nad to naše deželo, po kateri sta - kakor je pisal »Salzburger Nachrichten« - »nekoč tekla med in preko in kjer »smogga arca utripajo po avstrijske, ker čutilo da je bilo nekoč mnogo bolj«.

Alli profesionalni članski in tisti, katerih mnenje izraza, razumejo pod tem »nekoč« habsburško monarhijo ali hitlerjansko okupacijo, je v tem primeru vseeno.

Morda med takimi teritorialno ločenimi protijugoslovske izjavami ni zmeraj neposredno »organizacijske zveze Tuda tisti, ki jih skuhajo in spravijo v javnost, navadno podobno presojajo mednarodno dogajanje, na tudi notranji razvoj in svoj del. Pri tem ni bistveno, ali se balkanski in srednjeevropski »sviljenjski prostorji, ki so si jih zamislili ekspanzionisti na raznih straneh, vsaki tudi na skladajo ali eden drugega izključujejo. Vsi ti ljudje se vlije temu strinjavajo in mržnji proti silehernemu naprednemu družbenemu

razvoju in - še več - proti demokratičnemu evropskemu sodelovanju, sionocemu na enakopravnosti in medsebojnem spoštovanju. To so korenine tako občutljivega reagiranja zdi, ko se snuje balkanska zveza. Družna ekspanzionisti je zelo peštra: italijanski in drugi zastavovane »nemiško-rimskega« ali samo rimskega cesarstva, fašisti, habsburgovci - vsa useljena Evrope, ki je utonila v drugi svetovni vojni in revolucijah, in ki se zdaj ob podpori manj reakcionarnih čimteljev na Zahodu in čisto ob odobravanju in podpori iz Moskve znova zavija v sodoberni ideološki plašč.

Značilnost sedanjih konfliktov med demokratičnimi in reakcionarnimi težnjami je, da se fašistične in njim podobne sile redko morejo pojaviti s svojimi klasičnimi gesli, marveč da delajo to pod firmo dobrega katoličanstva, demokracije zahodnjizma, evropskega in »antikomunizma«, in sicer čisto pod okriljem pomembnejših vladajočih strank. Vendar pa so to tiste sile, ki so se napravile svetovnemu miru in narodom svojih dežel ogromno škodo.

Zato lahko samo z zadovoljstvom pozdravimo nastop demokratične javnosti in vodilnih uradnih čimteljev v Nemčiji in Avstriji, kar bi bilo dobro tudi za Italijo, da bi jih imela - v katerih razne oblike protijugoslovske gonje obsojajo prav s stališča miroljubnega in konstruktivnega mednarodnega sodelovanja.

Gavro Altman

Iskreno sodelovanje

O bisk predsednika Tita v Turčiji in razgovori z odnarodnimi najvišjimi predstavniki so obradili lepe sadove. Ugotovili so namreč, da je sodelovanje med Turčijo, Grčijo in Jugoslavijo na raznih področjih že toliko napredovalo, da ni nobene ovire glede sklenitve formalne vojaške zveze teh treh držav.

Talsto razpoloženje, ki je prišlo do izraza v turško-jugoslovskih razgovorih, se kaže tudi v Grčiji. Javnost vseh treh balkanskih držav je enako potrdila zamisel o preobrazbi ankarškega sporazuma v zvezo.

Grški ministrski predsednik Papagos je pretekli teden izjavil: »Gledano

z grškega stališča je zlasti dobrodošla zamisel, da bi sedanji politični sporazum med tremi državami prerastel v tesnejši vojaški sporazum.«

Minister Stefanopoulos pa je poudaril, da iz tega razgovorov podpisanka balkanskega sporazuma ne more nihče nasprotovati glede preobrazbe tega pakta v vojaško zvezo.

Ceprav nikdar nismo dvomili glede razpoloženja v Grčiji, kar se tiče namreč sodelovanja balkanskih držav, so te odlične besede vzbudile v naši državi najugodnejši odmevi.

Se en dokaz so, da turško-grško-jugoslovske odnose temelje na skupnih koristih, na medsebojnem razumevanju in na globoki zvestosti o pravilni poti, ki jo je treba ubrati.

Enodušnost v Beogradu, Atenah in Ankari glede preobrazbe balkanskega sporazuma v vojaško zvezo priča, koliko so instrumenti tega tristranskega sodelovanja prežeti s pozitivnimi elementi iskrenosti in konstruktivnosti.

B. Lazic

Stiki med Jugoslavijo in Avstrijo slone na istovetnosti medsebojnih koristi

je izjavil avstrijski veleposlanik v Beogradu dr. Walter Wodak

Avstrijski veleposlanik v Beogradu dr. Walter Wodak je v intervjuju z diplomatskim sodelavcem »Jugopressa« izjavil, da slone stiki med Avstrijo in Jugoslavijo na istovetnosti medsebojnih koristi. Rekel je, da je to videti tako iz moralne podpore, ki jo Jugoslovska vlada nudi v boju avstrijskega naroda za svobodo, kakor tudi iz zanimanja in simpatije, s katerimi v Avstriji spremljajo napore Jugoslavije, da bi ohranila svojo neodvisnost.

»Z napredkom industrije v Jugoslaviji«, je rekel dalje dr. Wodak, »in z zboljšanjem življenjskega standarda širokih slojev v zvezi s tem se bo lahko Jugoslavija čedalje bolj pojavljala kot kupec avstrijskih industrijskih izdelkov. Na avstrijskem trgu pa bo lahko prodajala svoje industrijske izdelke, čeprav je Avstrija v povojnem gospodarskem razvoju zelo napredovala.«

Avstrijski veleposlanik je pripomnil, da je iz izkušenj znano da je lahko industrijska izmenjavanja med dvema zelo industrializiranimi deželama znatno večja kakor med eno industrijsko in eno kmetijsko državo. Takšen razvoj pa po njegovem mnenju zahteva precej časa, temeljito poznavanje trga in tesne stike med poslovnimi ljudmi. »Prav to zadnje, ki je po mojem mnenju odločilnega pomena«, je poudaril dr. Wodak, »se zdi v avstrijsko-jugoslovskega stiki zadovoljivo ureditve.«

Potem je dr. Wodak poudaril važnost in vlogo posebnih odborov, ustanovljenih v obeh deželah na pobudo zainteresiranih poslovnih ljudi. Poudaril je tudi, da vladni obeh dežel podpirata sodelovanje po tej poti. Za prihodnji teden bodo prispele v Beograd tri avstrijske delegacije. Generalni direktor avstrijskih poštnih služb, da bi s svojimi jugoslovskega kolegi proučil možnost, kako bi zboljšali poštni in telefonski promet med obema deželama. Napovedana je tudi delegacija, ki se bo pogajala o patentnih pravicah, ter delegacija za pogajanja o konvenciji o socialnem zavarovanju.

»Ti stiki, ki jih razvijamo delno na pobudo državnih organov, delno pa na pobudo samoupravnih teles, kažejo«, je poudaril avstrijski veleposlanik, »na metodo, ki smo jo izbrali v navezovanju

medsebojnega sodelovanja. Moramo pa si prizadevati, da bomo to dejavnost čim bolj prepuščali samim zainteresiranim gospodarskim organizacijam.«

Na vprašanje kaj misli o možnostih glede poglobljanja kulturnega sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo je dr. Wodak odgovoril, da je bil nedavno v Jugoslaviji organiziran Teden avstrijske glasbe Avstrijski umetniki so izvajali dela še živečih avstrijskih skladateljev. Koncerti so bili v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Te dni pa je odpotovala v Avstrijo skupina jugoslovskega glasbenikov in umetnikov, da vrne ta obisk. Nastopili bodo z jugoslovskega deli na koncertih na Dunaju in v Gradcu.

Dr. Wodak je rekel, da bo Dunaj jeseni z velikim zadovoljstvom pozdravljal razstavo jugoslovske freske, prihodnje leto pa bo organizirana v Beogradu razstava umetnin iz dunajskega umetniškega muzeja. Pripomnil je, da v obeh deželah pripisujejo izmenjavi študentov in znanstvenikov velik pomen.

Ko ga je diplomatski sodelavec »Jugopressa« na koncu prosil, naj pove svoje mnenje o sedanjem položaju Avstrije, je dr. Wodak rekel:

»Položaj Avstrije ni lahek. Že 16 let, od leta 1938, živi avstrijski narod pod različnimi oblikami okupacije. Glavni cilj politike avstrijske vlade je in mora biti končna osvoboditev dežele. To, da je Avstrija v zvezi omejitvam, ki jih vsiljuje okupacija, zelo napredovala kaže na žilavost avstrijskega ljudstva. Ljudstvo, ki se ne vda, pa ni izgubljeno«, je zaključil avstrijski veleposlanik (Jugopress)

ZUNANJEPOLITIČNA DEBATA V INDIJSKEM PARLAMENTU

Ženevska konferenca bo uspešna

je izjavil ministrski predsednik Nehru

New Delhi, 15. maja (Tanjug). - »Indija je pripravljena podpreti ureditev indokitajskega vprašanja, kakor je to storila v Koreji, in ob prvi priložnosti obravnava to možnost,« je daval izjavil Nehru ob začetku zunanje-politične razprave v parlamentu. Pripomnil je, da se »Indija neče vsiljevati, ne more pa ostati osamljena sprito vprašani, s katerimi je povezana ne le zato, ker je azijska dežela, marveč tudi zaradi tega, ker Indija zemljepisno ni oddaljena od nje.«

Nehru je v svojem izjavljanju, v katerem je bil videl optimističen, izrazil upanje da bo ženevska konferenca uspešna v zvezi tu pa tam nasprotničim si nazorom delegacij. »To upanje«, je dejal, »sloni na dejstvu, da sta obe stranki v Ženevi izrazili željo za ohranitev mira, da pa je treba za ostvaritev mira najti srednjo pot med nesprejemljivim in nedosegljivim.«

»V Ženevi«, je dejal Nehru, »so na tehtnici vprašanja, ki imajo odločen pomen za ohranitev mi-

ru. Spričo tega je nujno potrebno, da velesile opuste dosedanjo zavojevalno stališče in prizadevanje da bi opredelili zmagovalca in premaganega. Zmaga vključuje diktat in izključuje sporazum. brez katerega ni moč urediti indokitajskega spora.«

V zvezi s istim vprašanjem je Nehru znova poudaril, da pripisuje poseben pomen udeležbi OZN pri urejanju korejskega in indokitajskega vprašanja. »OZN«, je dejal, »je mednarodno telo in najbolj poklicano urejati mednarodna vprašanja. Vsekakor je bolje, da o teh vprašanjih razpravlja OZN, kakor da bi jih urejali na konferencah, na katerih bi sodelovalo le nekaj držav, dasi ravno utegnejo tudi te koristiti na določeni stopnji urejanja teh vprašanj.«

Trgovinski sporazum med Pakistanom in FLRJ

Karači, 15. maja (AFP). Danes so v Karačiju podpisali trgovinski sporazum med Pakistanom in Jugoslavijo. Sporazum sta podpisala Osman Ali, pomočnik pakistanskega ministra za trgovino, in Branko Apundžić, jugoslovskega odpravnika poslov v Pakistanu. Prvi pakistansko-jugoslovskega trgovinski sporazum je bil sklenjen 1949. leta.

Skrbniški svet OZN in atomske bombe

New York, 15. maja (Tanjug). Skrbniški svet OZN se bo sestel 2. junija v New Yorku. Razpravljal bo o spomenici, ki so jo OZN včeraj poslali predstavniki ljudstva Maršalovih otokov, opozarjajoč na porazen učinek poskusov z vodikovo bombo na tem področju in na številne žrtve radioaktivnega izžarevanja, ki ga povzročajo te eksplozije.

V zvezi s tem je ameriška delegacija pri OZN izdala takoj poročilo, v katerem je poudarjeno, da je ameriška vlada že sklenila prenehati poskuse z vodikovo bombo.

Sestanek Eden-Smith

Zeneva, 15. maja (AFP). Britanski zunanji minister Eden se je nočej sestel s šefom ameriške delegacije Bedellom Smithom, da bi ga le-ta informiral, kako stoji francosko-ameriški razgovori o Indokini.

Kanceler Raab bo obiskal Veliko Britanijo

Dunaj, 15. maja (Tanjug). Tu so uradno objavili, da bo avstrijski kanceler Ing. Raab uradno obiskal Britanijo 16. junija letos in da se bo v Londonu mudil tri dni.

Pomilostitev Tunizijcev

Tunis, 15. maja (Reuters). - Predsednik francoske republike René Coty je pomilostil 150 Tunizijcev ki so bili obsojeni l. 1952 in 1953 zaradi protifranoske dejavnosti.

Kriza francoske vlade

Medtem ko je še pred kratkim deseti dnevi Lanuelova vlada dobila zaupnico od Narodne skupščine z 49 glasovi večine, je pretekli četrtak en sam glas preprečil njen padeč.

Ker so vprašanje zaupnice obkraj sprožili v zvezi s problemom vojne v Indokini, lahko domnevamo, da so nedavni dogodki na indokitajskem bojišču in razvoj ženevske konference občutno vplivali na to, da se je že tako precej nesolidna vladna večina še bolj zmanjšala.

Izguba Dien Bien Fuja in predlogi Ho Ši Minhovga predstavnika v Ženevi - o katerih večina sodi, da jih ni moč niti prezehtiti niti kratkoma zavrniti - so odnesli Lanuelu v Narodni skupščini 49 glasov.

Jasno je, da v drugačnih pogojih ne bi nobena francoska vlada sklenila nadaljevati delo z večino enega glasu. Toda dokler trajajo razgovori o Indokini, pogoji očitno niso »normalni«. Mednarodna konferenca je ponovno rešila Lanuelovo vlado, hkrati pa je vplivala na njeno nadaljnjo oslabeitev.

Burne razprave v Narodni skupščini, trajne zahteve, naj začne debato o Indokini, nedvomno pričajo tudi o razpoloženju francoske javnosti glede indokitajske vojne.

Ne glede na to, kakšna bo nadaljnja usoda Lanuelove vlade - ki je zdaj očitno odvisna od razvoja dogodkov v Ženevi - drži, da bi se vsaka prihajajoča vlada spopadla s istimi problemi, kolikor se bi mirno uredila indokitajskega vprašanja. To vsekakor ni edini in morda niti ne najhujši problem v zamotani francoski politični stvarnosti - toda trenutno je najbolj pereč. G. A.

PRIČAKOVATI JE PODPIS NOVE POGODBE O TRGOVINI IN PLOVBI MED JAPONSKO IN FLRJ

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)
Tokio, maja (z letalom). Tokijsky časnik »Ašahi Evening News« poroča, da je konec tega meseca pričakovati podpis nove pogodbe o trgovini in plovlbi med Japonsko in FLRJ.

Japonska in Jugoslavija sta sklenili takšen sporazum 1923. leta. Čeprav je veljavnost tega sporazuma prenehala med drugo svetovno vojno, so ga obnovili po podpisu mirovne pogodbe z Japonsko v San Francisco 1951.

Pogajanja o sklenitvi nove pogodbe, ki bi ustrezala sedanjim potrebam obeh držav, se začela leta 1953 med bivanjem ju-

goslovske gospodarske misije na Japonskem, v začetku letošnjega leta pa so jih nadaljevali v Beogradu.

Časnik »Ašahi Evening News« poudarja, da bo ta pogodba, če jo bodo podpisali v predvidenem roku, druga pogodba takšne vrste, ki jo je sklenila Japonska z drugo državo. K. T.

»Jugoslovani so razkrili skrivnost.«
»Toda kako so jo mogli razkriti, ko ste jo že vi pred njimi izdali?«
»Toda to je že druga skrivnost.«

Z VSEH STRANI SVETA

**INDOKINA
Napadi na Long Kuong**

Sajgon, 15. maja (AFP). Ho Ši Minhove enote so pustile 43 mrtvih in 30 ranjenih na bojišču okrog utrde Long Kuong, 260 km južno od Sajgona.

Ho Ši Minhove enote so to francoske operacije napadli v noči na 12. maj. Ho Ši Minhove enote so 12. m. napadle dve drugi oporišči na tem področju, toda prav tako brez uspeha.

Ranjenci iz Dien Bien Fuja

Hanoi, 15. maja (AFP). Prva skupina iz Dien Bien Fuja evakuiranih ranjenecov je s helikopterji prispela na hanojsko letališče, kjer sta jo sprejela poveljnik francoskih enot v severnem Vietnamu general Cogny in poveljnik francoskega letalstva general Dechanx. Pilotom helikopterjev se je posrečilo vrže burji preprečiti to skupino ranjenecov, zdaj pa pripravljajo prevoz ostalih ranjenecov.

**EGIPT
Zafrulah Kan v Kairu - Zanikane vesti o njegovem odstopu**

Karači, 14. maja (Reuters). Uradni pakistanski krogi izjavljajo, da nič ne vedo o odstopu zunanje ministra Zafrulaha Kana o čemer je poročal neki pakistanski časnik. Objavili so neprotivno vest, da je Zafrulah Kan prispej s plovlbo v Kairo, po kateri, koi je pred svojim odhodom od-

stopil s položaja zunanje ministra. Časnik je tudi poročal da so ga države Srednjega vzhoda povabile, naj postane njihov svetovalec v OZN.

Ob prihodu v Kairo je izjavil, da se namerava sestati s predsednikom egipčanske vlade Nasirjem ter se z njim razgovarjati o važnih vprašanjih. Sestel se bo tudi s predsednikom republike Nagibom in člani egipčanske vlade.

Uradni egipčovski časnik »Al Gumhurija« piše, da želi Zafrulah Kan zvedeti podrobnosti v zvezi s razvojem debate o izraelskem vprašanju v Varnostnem svetu.

**VZHODNA NEMCIJA
Ugrabitev ali prebeg**

Berlin, 15. maja (Reuters). Vzhodnonemška časopisna agencija poroča da je Gerhard Kapanke, o katerem je rečeno da je bil eden izmed agentov zahodnonemške vojske ali organizacije livšega nacističnega generala Gelena, prebežnik v vzhodni Berlin, kjer se je javil odnarodni varnostnim organom.

Toda zahodnonemška policija je v zvezi s tem objavila da je v začetku tega meseca Kapanke izgubil s svojo ženo, kmalu po izginotju voditelja ruskih emigrantov Stahnoviča in Glaskeja, osebnega prijatelja Kapankeja.

**JAPONSKA
Wilson se je sestel z Jošido**

Tokio, 15. maja (AFP). Ameriški obrambni minister Wilson, ki potuje po Daljnem vzhodu, so se sestali danes z predsednikom japonske vlade

Jošido. Včeraj na se je razgovarjal z japonskim zunanjim ministrom Okazakijem.

V dobro obveščanih krogih izjavljajo, da Wilson ni hotel odgovoriti na vprašanja japonskih državnikov, pač pa je samo trdil da je položaj na Daljnem vzhodu postal težaven. Dejal je, da bo ameriška vlada mogla precizirati svoje politike v Vzhodni Aziji ko bo predsednik Jošida prihodnji mesec obiskal Washington.

**FRANCIJA
Kočljiv položaj v Maroku**

Pariz, 15. maja (Tanjug). Delegacija zunanje-političnega odbora na rodne skupščine je opozorila snodi predsednika francoske vlade Lanuela na položaj v Maroku, kjer utegne po mnenju članov odbora izbruhniti državljanska vojna. Delegacija je povzela Lanuela, da v Maroku storiti ukrepe, ki jih je predlagal zunanje-politični odbor ob obravnavanju o ročila parlamentarne ankete komisije, ki le obiskala ta francoski protektorat. Ti ukrepi naj bi obsegali velike politične in socialne reforme.

**ZDA
Višji proračun komisije za atomsko energijo**

Washington, 15. maja (AFP). Finančna komisija ameriškega Senata je odobrila večeraj proračun komisije za atomsko energijo v znesku milijardo 335.700.000 dolarjev.

Za znesek je za 175 milijonov večji od lanskega proračuna a manjši za sto milijonov dolarjev od tistega za katerega je komisija prosila.

Razgovori s Francijo o Indokini

Washington, 15. maja (AFP). V Washingtonu niso doslej nič uradnega objavili o bodočih razgovorih med ZDA in Francijo o vprašanju Indokine. Toda iz zanesljivih virov je prišla vest, da je ameriška vlada privolela v francoski predlog glede teh razgovorov da na vprašanja glede kraja in časa se niso uredili. Poudarjajo da je Francija zahtevala te razgovore v primeru da se na ženevski konferenci ne bi sporazumeli o nastavitvi sovražnosti v Indokini.

Novi direktor agencije OZN za pomoč palestinskim beguncem

New York, 15. maja (Reuters). Generalni tajnik OZN Dag Hammarskjöld je imenoval čeraj Henryja Richardsona Laubijskeja za direktorja agencije OZN za pomoč palestinskim beguncem. Laubisse bo najprej odpotoval v Ženevo da bi se seznanil z delom OZN, potem pa bo prevzel svojo novo dolžnost v sedežu te agencije v Bejrutu.

**MAROKO
Obsojeni zaradi društva za zločine**

Casablanca, 15. maja (AFP). Danes so zaključili obravnavo proti skupini 22 Maročanov katere je tožile obtožili da so ustanovili tako imenovano društvo za zločine. Sodišče te ožnje obtožence obsodilo na dvajset let prisilnega dela, ostala pa na štiri do deset let ječe.

Jugoslavijo bi radi osumili, da je odkrila že odkriti načrt o tržaškem vprašanju

Pojavila se je trditev, da je Jugoslavija baje izdelala načrt o ureditvi tržaškega vprašanja. Ta trditev kroži zdaj po tisku na Zahodu in spremljajo jo obdolžitve, da se Jugoslavija ni držala diskretnosti, da je »izdala razgovore o tržaškem vprašanju v Londonu« in da je »s tem otežila položaje«.

Dne 11. maja je uradni predstavnik angleškega zunanjega ministrstva izrazil »obžalovanje«, da je predsednik Tito v razgovoru z direktorjem »New York Timesa« Sulzbergerjem dal izjavo o tržaškem vprašanju. Spridlo tega obžalovanja Foreign Officea so mnogi angleški časniki, pa tudi del tiska v nekaterih drugih deželah, objavili članke, v katerih kritizirajo Jugoslavijo. Tako je na pr. »Manchester Guardian« dne 13. maja med drugim pisal:

»Predsednik Tito je ondan kronal vrsto iz jugoslovanskih virov inspiriranih odkritij o razgovorih o Trstu, ki se kot obvezno strogo zaupni že več mesecev nadaljujejo med Jugoslavijo, Veliko Britanijo in ZDA. Sprejel je nekoga ameriškega novinarja in mu pojasnil glavne značilnosti načrta, kakor se je doslej izoblikoval na teh razgovorih. Ko bo ta načrt izdelan (nekateri podrobnosti bi treba baje še urediti), ga bodo oziroma ga bo treba sporočiti Italiji. Foreign Office je uradno izrazil obžalovanje, in sicer na zaradi tega načrta, marveč zaradi jugoslovanske indiskretnosti. Mimogrede rečeno, predsednik Tito je s pesimizmom govoril o upanju, da bi ga Italija sprejela. In res, če je bilo kaj upanja, da bi ga sprejela, se je zaradi preranega odkritja to upanje znatno zmanjšalo.«

Podobne obdolžitve so se pojavile tudi v nekaterih drugih časniki. Zdjaj se jim je pridružil še »New York Times«, ki je 13. maja v uvodniku z naslovom »Tržaška dilema« pisal:

»Iz intervjuja zunanjega ministra Popovića in maršala Tita, ki sta ga dala prejšnji teden Sulzbergerju v Beogradu, jasno sledi, da je še en načrt o ureditvi tržaškega vprašanja blizu formuliranja. Presenetljivo pa je, da je minister za zunanje zadeve tako odkrito govoril o pogajanjih, ki so bila strogo zaupna.«

»Meljne teze«, ki jih je Sulzberger navedel v poročilu z dne 7. maja o »novi formuli« za ureditev tržaškega vprašanja, so neprimerno podrobnejše od tistega, kar mu je predsednik Tito naknadno odgovoril v intervjuju. Očitno je, da odgovori predsednika Tita niso bili nobeno »odkrivanje načrta«. V intervjuju predsednika Tita so ocenjene samo razširjene možnosti o ureditvi tržaškega vprašanja. »Novi načrt«, kolikor je točno naveden, je izdal za mnogimi drugimi Sulzberger oziroma njegovi viri »tu v Beogradu in Italiji«. O virih »tu

USPEHI LABURISTOV NA OBCINSKIH VOLITVAH NOV PROGRAM PRIPRAVLJAJO

Ali se bodo zavzemali za naklonjenost liberalnih plasti srednjega stanu, ali se bodo oprli na delavski razred? (Od stalnega dopisnika Borbe)

London, 15. maja. — Nekaj dni pred sestankom Izvršnega odbora in parlamentarne skupine Laburistične stranke, na katerem bodo razpravljali o krizi, ki je nastala sprčo spora Bevana z Attleejem in Morrisonom, so laburisti dosegli pomemben uspeh na volitvah v občinski svete Anglije in Walesa.

To glasovanje nedvomno pomeni za laburiste tehten adut, če bodo res jeseni parlamentarne volitve. Toda pri tem je treba upoštevati, da se je volilni boj po občinah razvijal izključno v zvezi s krajevnimi samoupravnimi vprašanji. Potemtakem je uspeh na občinskih volitvah lahko napoved uspeha na volitvah v parlament. Seveda pa to ni nujno. Izid parlamentarnih volitev je odvisen tudi od tega, kako je volilno telo ocenilo sadove, ki jih je dosegla Churchillova vlada, kakor tudi od tega, kaj bo lahko vsaka izmed strank ponudila volivcem s svojimi volilnimi programi na področju mednarodnih odnosov in notranje politike.

Vprašanje notranje enotnosti stranke je zdaj bolj pereče, kot je bilo doslej. Spor med levim in desnim krilom stranke je izraz nesoglasij, ki za zdaj prihajajo do izraza predvsem na področju zunanje politike, ki pa bi — če bi razpisali volitve — vse-kakor izbruhnila tudi v zvezi z nekaterimi notranjimi problemi.

Ze zdaj je n. pr. slišati iz vrst bevanistov mnenje, da stranka, ki stoji pred volivce s starim programom, brez novih momentov glede družbenih reform v prid delavskega razreda, ne more računati na pomembnejši uspeh. Hkrati je iz vrst laburistične desnice slišati povsem nasprotno sodbo. Tako n. pr. menijo, da je levica prav s tem, ker se je zavzemala za »nove momente«, na preteklih volitvah negativno vplivala na nekatero plasti srednjega razreda in jih odvrnila od laburistov.

Na bližnjih sestankih izvršnega odbora in parlamentarne skupine laburistične stranke ne bodo razpravljali o liniji in programu stranke v primeru, če bi razpisali volitve. Obravnavali bodo samo nekatera notranja strankarska vprašanja v zvezi s sporom med Bevanom in vodstvom stranke oziroma z desno večino v vodstvu. Toda že sam razplet tega spora oziroma stališče, na katerega se bodo postavili nasproti Bevanu in njegovim pristašem, bo v nekem smislu pokazal, ali je v laburistični stranki prevladala smer, da se je treba za nekatero liberalne plasti srednjega stanu, ki so le malo naklonjene manjšim reformam, ali nasprotno, da se je treba bolj odkrito opreti na težnje in koristi delavskega razreda. Blagojevič

ŽENEVSKA KONFERENCA IZ JAPONSKE PERSPEKTIVE

Japonci so ogorčeni, da odločajo o njih brez njihovega sodelovanja — Poglavitna smotra: sprejem v OZN in razvoj trgovine z azijskimi državami

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Tokio, maja

Z mešanimi občutki ogorčenja, upanja, bojznosti in zadoščenja spremljajo Japonci razvoj daljnosežne konferenca v Ženevi. Zavedajoč se, da se v palači Združenih narodov odloča usoda ne le Koreje in Indokine, marveč tudi Azije v celoti (vsaj za doleden čas), so Japonci predvsem ogorčeni, da odločajo o njih brez njihovega sodelovanja. Prihiti uzelost, ki jo čutiš tu pa tam v poluradni komentarjih, se je samo povečala s tem, da Japonci niso povabili na nedavno konferenco azijskih ministrskih predsednikov v Colombu. V znak nekakšnega polprotesta so Japonci organizirali v Tokiu (pod poveljstvom Gibanja za svetovno federacijo) konferenco držav, ki niso članice ZN. Na njej je bila sprejeta resolucija, da je treba sprejeti vse države v OZN.

ga bloka (ali SZ ali Kitajske, kakor pač gledamo na sedanje kitajsko-sovjetske odnose), kombiniranje kitajskega ljudstva s surovinskimi bogastvi Jugovzhodne Azije in industrijsko zmogljivosti Japonske. Japonska sicer želi biti neodvisna od ZDA in trgovati z azijsko celino, prav tako pa ne želi postati politični satelit in industrijski privesek bdi SZ, bdi Kitajske.

ni neutemeljen, pa naj bo še tako neutruzen. Japonska politika, ki je že več let nihče ne more razumeti, je prispela na križišče obstojnih in možnih poti. Pota pa prav te dni v Ženevi prekopavajo in tlakujejo...

O SPREMENBI JAPONSKE USTAVE

Za Japonsko bo imel izid ženevske konference neposrednejše in daljnosežnejše posledice kakor za mnoge druge zainteresirane države tako na področju zunanje politike kakor tudi v notranjem razvoju. Zadnje mesece in tedne je politični položaj Japonske dozoroval pod pritiskom mednarodnih in notranjih gospodarskih činiteljev. Tu je že jasno čutili, da se sile v parlamentu in javnosti čedalje bolj opredeljujejo. Propadanje malega in srednjega kapitala in prerod finančnih orjakov gre hitro svojo pot. Sile »narodne varnosti« se končno spreminjajo iz lažno politične v vojaško formacijo. Med okupacijo decentralizirane policijske sile stoji pred ponovno centralizacijo. »Reformisti« in »ekstremisti« se bore na življenje in smrt za kontrolo nad sindikalnim gibanjem. Sindikat prosvetnih delavcev na vse kriplje poziva svoje člane v boj proti osnutku zakona o prepovedi politične dejavnosti učiteljev. Tisk napoveduje, da bo imel zakon o vohunstvu in vojaških skrivnostih za posledico obnovo državne cenzure. Ustava, povojna japonska demokratizirana in »demilitarizirana« ustava, med vsemi na svetu najbližja buržoazni demokraciji, je pred revizijo.

JAPONSKA KOT OKLEPAJ, KOT SCIT, KOT ZMAJ ALI KOT... KAJ?

Odločilneje in očitnejše kakor v primeru tolikih drugih dežel določa usodo Japonske njen gospodarski položaj. Majhno, prenaseljeno, s surovinami revno otoško cesarstvo se mora za goli obstoj in prehrano usmeriti na zunanjo trgovino ali na ekspanzijo. Prvo ali drugo. Tretji izhod (kolikor ga lahko imenujemo izhod) bi bil, da bi vseh 80 milijonov Japoncev prepustili na milost in nemilost bodi »krščanski dobrotelji«, bodi »bratski pomoči«. Katera teh možnosti so zmagala, je odvisno od nadaljnega razvoja in začasnega izida spopada sil na Daljnem vzhodu.

Za ZDA je v globalni strategiji Pentagona in State departmenta Japonska ne le »letalo nosilka« pred vrati Pekinga in eden izmed členov v verigi oporišč, marveč — v perspektivi zelenega razvoja — glavno ameriško vojaško, politično in gospodarsko podrejeno področje za vzhodno Azijo. V sedanjem trenutku, kakor pravi nek tujkajski politični komentator, »je ameriški sistem varnosti od Sredozemlja proti Vzhodu podoben dolgemu, pretrganemu, nedogovorjenemu stavku, končanemu z oklepajem«. Na zemljevidu pa je lepo videti, da je ta »oklepaj« lok japonskih otokov. »Oklepaj« na koncu Azije.

Za Kitajsko in SZ bi taisti otoški lok pomenil vzbočen ščit nasproti Pacifiku, to se pravi nasproti Ameriki in ameriškem pacifičnemu sistemu oporišč, če bi se dokopale do Japonske — da ne govorimo o tem, kolikšno korist bi imele od japonske industrije.

KOREJA, FILIPINI IN OSTALE MANJŠE AZIJSKE DEŽELE, ZRAŠLE IN VZGOJENE V STRAHU PRED JAPANSKO, VIDJO, KAKO SE OBRISI JAPANSKIH OTOKOV NA ZEMLJEVIDU SPREMINJAJO V GROZEČE OBLIKE PRAVLJENEGA »CRNEGA ZMAJA«.

Komu je podobna Japonska? Podobna je ličinki, iz katere se lahko izleže marsikaj — od Črnega zmaja do roja dobrih in koristnih čebel, ki bodo bogastvo Azije predelovale v industrijskem ulju konfidenta. Kaj pa se bo izleglo, bo v marsičem odvisno od političnega vzdušja, ki bo nastalo v Ženevi.

Kosta Timotijević

Predsednik odbora za narodno gospodarstvo pri Zveznem svetu Zvezne ljudske skupščine Milentije Popović je kot jugoslovanski predstavnik odpotoval na zasedanje Biroja azijskih socialističnih strank v Ranguunu. Na sliki: Milentije Popović se je med potjo ustavil v New Delhiju in se razgovarjal Nehrujem

KONFERENCA V COLOMBU

Reportaža o političnem vprašanju

Nehrueva cigaretnica, novinarji in razlike v razlaganju konference

(Od posebnega dopisnika »Borbe«) New Delhi, maja

Na vprašanje, ali bo konferenca v Colombu moralno ali gmotno vplivala na ženevsko konferenco, s katerim je neki novinar sprejel indijskega ministrskega predsednika, ko se je vračal s Ceylona, je Nehru odgovoril z dolgim in glasnim smehom. Izmenada pa je postal resen in odhitel nazaj proti letalu, iz katerega je bil izstopil. Za njim je hitela množica radovednih novinarjev. Izgubil je bil namreč cigaretnico. Ko se je zadovoljen vračal, je segel v roke članom posadke, ki so se bili medtem postrojili pred letalom, za njim hitočim novinarjem pa je mimogrede zaklical:

»Moralno in gmotno.«

Presenečen novinarji niso odhiteli v telefonske kabine, kakor store običajno ob takšnih priložnostih.

»Kaj neki je hotel reči s svojim glasnim smehom in ali lahko odgovor v takšnih okoliščinah smatramo za odgovor?«

DVOJE MNENJ

Izoblikovalo se je dvoje mnenj. Prva skupina, sestavljena v glavnem iz zahodnih novinarjev, je menila, da izjava ni vredna, da bi jo objavili. »Nehruev smeh je pravzaprav njegovo naravno reagir-

ranje na megalomansko misel, da Colombo vpliva na ženevo.« Ti novinarji so menili, da obravnavanje veselih velika vprašanja, male azijske dežele pa ne morejo urediti niti svojih perečih domačih zadev. Kašmir, gospodarsko sodelovanje, pogodba o nenapadanju, vse to je ostalo neurejeno.«

Druga skupina, v kateri so v glavnem domači novinarji, bolj nagljena k uradnim interpretacijam, je menila, da Nehrueva izjava ni nova, ne presenetljiva. »To je rekel večeraj in to poreče tudi jutri. Colombo se je postavil na enotno stališče nasproti kolonializmu vsake vrste in zahteval neposredna pogajanja brez intervencije veselih. Časi paktov veselih so minili, to je ugotovitev iz Colomba. Zato je Nehrueva izjava važna.«

In razšli so se, vsak v svojo kabino. Prvi so poročali: »o izgubljeni cigaretnici«, drugi pa so poudarili Nehrueve besede: »Sklepi konference v Colombu bodo gmotno in moralno vplivali na Ženevo.«

TRENJA

Ko bi bila ta majhna neskladnost v interpretaciji izjave omejena na skupino novinarjev, v kateri je vsak želel dobiti izjavo, ki bi jo njegov častnik objavil najrajši ali celo na prvi strani, sploh ne bi bila važna. Mnogo širši pa je okvir različnih želja in torej tudi raz-

ličnih interpretacij pomena konference v Colombu. Indijski tisk na pr. meni, da je bil Nehru gospodar konference in da se morajo za vse, kar so na njej dosegli, »zahvaliti njemu«. Pakistanski tisk pa nasprotno sklepa, da se je konferenca »v glavnem izjalovila« zaradi Nehruevih velikodržavniških težej. »Indija«, piše neki pakistanski častnik, »meni, da lahko deli drugim

likšnim upanjem poudarjali pred konferenco, res niso uredili: pakt o nenapadanju (v glavnem zaradi odpora Pakistana), gospodarsko sodelovanje (v glavnem zaradi nezainteresiranosti Indije) in vzpostavitve stalnega telesa azijske konference (zaradi nesoglasij med udeleženci).

SADOVI

Dosegli pa so skupna gledišča v vprašanjih, s katerimi se ženevska konferenca ne ukvarja. Značilno je, da sta se za ta vprašanja najmanj zavzemali Burma in Indonezija, vtem ko so jih tri članice Commonwealtha, Indija, Pakistan in Ceylon kot izključna vključile v dnevni red sestanka. Glavno je vprašanje Indo-

ske dežele, kakor je to želela Velika Britanija, vendar pomeni, vzeta v celoti, podporo Veliki Britaniji, Avstraliji in Kanadi v Ženevi.

Vzorec te resolucije je indijska zahteva, naj bi sovražnosti takoj prenehale. V resoluciji pa so odpadle točke o potrebi po »vzpostavitvi vzdušja miru« in o »nevmešavanju tujih držav«. Proti temu dvema točkama v skupni resoluciji je nastopil Pakistan. Drugače pa resolucija potrjuje načelo »neposrednih pogajanj med zainteresiranimi strankami«, vstevši Francijo in ugotavlja, da bi s temi pogajaji pripomogli k sporazumu med Kitajsko, SZ in Veliko Britanijo, ki naj bi preprečil obnovev spopada. Resolucija zahteva, naj bi

previdno ognili zahtevi o »prepovedi nadaljnjih poskusov«, proti kateri je nastopil Pakistan in formuliral koncesijo, ki jo je London v tem oziru že zdavnaj dal Washingtonu. Upravičena zahteva, naj bi Kitajsko sprejeli v Združene narode, je stališče, ki so ga v Londonu z zdavnaj sprejeli, ki pa ga v Washingtonu ne priznavajo.

V analizi takšnega spremenjenega indijskega predloga o ureditvi azijskih vprašanj se po mnenju političnih opazovalcev jasno zrcalijo razlike med gledišči Commonwealtha in Amerike. Hkrati je to značilnost, s katero se konferenca v Colombu razlikuje od konference v Ženevi, kjer so v ospredju nasprotja med Zahodom in Vzhodom. Te glavne značilnosti konference v Colombu v bistvu ne spremenijo niti dejstvo, da je tudi Moskva z zahtevno po neposrednih pogajanjih o Indokini in enako usodo zahodnega in vzhodnega imperializma mimogrede doživela nekaj udarcev.

Prav zaradi tega so politični krogi, z njimi pa tudi novinarji, precej presenečeni. Colombo pomeni nepopolno zmago Commonwealtha. Washingtonska gledišča so modifikirala sklepe. Na drugi strani pa so šli v Colombu močje prek sodelovanja azijskih dežel, kar je razočaralo udeležence zunaj Commonwealtha.

Na kakšno stališče naj se torej postavijo, da bi podprli dosledno politiko? To je vprašanje, na katero tisk še ni v celoti odgovoril, in od tod izvirajo tudi razlike v razlagah. Toda kdo je doslede?

Nehru je pobitel iskati cigaretnico, pravijo na, da sploh ne kadi

L. Bruner

Vtem ko indijski tisk (Bharad Jyoti - Bombay) priobčuje karikature, ki kažejo »paksus ministrskega predsednika Mohameda Alija, da bi na konferenci v Colombu opravičil ameriški vpliv v Aziji«, priporoča ameriško znamenje valja...

...pakistanski tisk meni, da Nehru kuri pod svojim kotlom indijske nevtalnosti »poleni, na katerih so znaki poskusa glede neposrednega vmešavanja v zadeve Pakistana« (Dawn - Karachi).

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

B reprezentanca ANGLIJE

B-reprezentanca Anglije (od leve na desno): Burgin, Green, Mansell, Armstrong, Dugdale, Bell, Hooper, Quixall, Jezzard, Haynes, Robb.

B reprezentanca JUGOSLAVIJE

B-reprezentanca Jugoslavije (od leve na desno): Kralj, Bellin, Zeković, Mantula, Klaić, Taslić, Lipošinić, Čonč, Toplak, Veselinović, Herceg.

DANES V BEOGRADU IN LJUBLJANI »TEKMA LETA«

Danes bomo v Beogradu ponovno videli nogometno reprezentanco Anglije. Prvikrat po osvojitvi in drugič v zgodovini našega nogometa.

OPOZORILO

Nogometna zveza Slovenije opozarja vse gledalce mednarodne tekme Jugoslavija B : Anglija B, naj ne jemljejo s seboj na stojišča otrok, zaradi velike gneče, ki bo verjetno na teh prostorih. Prav tako opozarja, naj se disciplinirano pokoravajo navodilom rediteljev in organom LM.

Današnji spored na stadionu Odreda bo naslednji: tekma mladinskih reprezentanc se bo začela ob 14. Trajala bo dvakrat po 40 minut z desetminutnim odmorom. Po tekmi bo polurni nastop atletov. Ob 16.15 bo na igrišču kratka slovesnost: pozdravi angleških gostov, igranje himen itd. Glavna tekma se bo začela točno ob 16.30. Med glavnim odmorom, ki bo trajal 15 minut, bodo nastopili atleti.

To bo velik boj dveh močnih nasprotnikov, izjavljajo angleški nogometaši, vodstvo in novinarji.

Res, danes bo stadion JLA torišče velike borbe. Kosali se bosta dve reprezentanci z vrha evropske nogometne lestvice, finalist svetovnega prvenstva. Se več — to je tekma dveh nasprotnikov, ki si želita povračila.

Angleži so v zadnjih letih, zlasti lani, bili večkrat poraženi. Tudi mi smo v kvalifikacijskih tekmah igrali precej slabo, preteklo nedeljo pa smo izgubili proti Belgijcem. Zato se želita oba nasprotnika na današnji tekmi izkazati in zmagati.

»Naša igra ne vsebuje ničesar novega,« je dejal menažer angleške nogometne reprezentance Winterboten na letališču.

Pa vendar, če nič drugega, je v angleški reprezentanci novo to, da so se na to tekmo temeljito pripravili. Pod Winterbotenovim vodstvom so igralci skupno trenirali, se privajali sistemu in taktiki. To je prvokrat, da je imela angleška reprezentanca posebne priprave takšne vrste, kar priča, da so Angleži trdno odločeni storiti vse, da

bi si spet pridobili prejšnji ugled. Ni naključje, da je nek angleški novinar dejal:

»Premagali vas bomo z novo taktiko.«

Včeraj smo gledali trening angleških nogometašev. Niso se zelo trudili, toda že iz kretanj samih in obvladovanja žoge je bilo videti, da so res odlični nogometaši.

Doslej so naši reprezentanti dvakrat igrali z Anglijo. Prvič smo slavili nepozabno zmago 18. maja 1939 v Beogradu. Dvanajst let kasneje smo igrali v Londonu. Angleži so to tekmo imenovali »tekmo let«. Tudi tistega novembraškega dne 1930 angleška reprezentanca ni zmagala.

Danes bo tretja tekma. Razmerje sil v nogometu se je spremenilo in zdaj se nam ni treba bati kot pred petajstimi leti. Ne smemo pa pozabiti, da imamo pred seboj nasprotnika, ki je redkokdaj poražen zapusti stadion. Spričo tega raste bojaželjnost, zmaga pa je videti pomembnejša.

Naša reprezentanca ne bo nastopila v popolni postavi. To dejstvo pa vendar ne zmanjšuje prepričanja, da bodo igralci, ki bodo danes branili naše barve, storili vse, kar morejo in prekosili same sebe.

Prepričani smo, da bodo tudi po tej tekmi Angleži pisali o Beari, kot tekmar v Londonu. Zanesemo se na branilca Stankovića in Crnkovića. In na krilsko vrsto. Vemo, da bodo Čajkovski, Milovanov in Boškovič storili vse, da bi ohranili našo mrežo nedotaknjeno. Prepričani smo, da bo naš napad znal prigrizati Merricka, da bo vseh obojega pogledal za žogo, kot njegov kolega Woodley pred petajstimi leti.

Ali bomo tudi danes doživeli takšne čudovite trenutke?

V to smo prepričani.

Lj. Lovrič

MEDNARODNA TEKMA ANGLIJA B : JUGOSLAVIJA B SE BO ZAČELA OB 16.30 NA STADIONU OB TITOVU CESTI

Vse priprave so končane. Obe stranki sta pripravljena. Nastopilo je zlatično pred borbo. Danes bosta na stadionu »Odreda« B reprezentanci Anglije in Jugoslavije dajali odgovor na vprašanje, kdo je boljši mojster v nogometu. Se nikoli menda nismo v večjo nestrpnost pričakovali športnega dogodka kot današnje tekme.

KONTINENTALNA TURNEJA Angleži so opremili svoje igralce z malimi brošurami. V njih najdemo vse. Od imen igralcev pa do točno zarisane poti na zemljevidu in časovnega razporeda. Celu točne ure prihoda in odhoda v posamezna mesta ne manjka. B reprezentanca je dopotovala v Ljubljano preko Münchena in je imela po določenem urniku dve minuti zamude.

Razen programa najdemo v knjižici, ki nosi naslov »Kontinentalna turneja 1954«, še odstavke o dolžnosti in pravicah igralcev. Za Angleže pravijo, da jim je velika čast igrati v reprezentanci. Spoznali pa smo tudi, da so za njih take turneje precej donosne, saj znašajo nagrade precej več kot običajno. Vsi reprezentanti so poklicni igralci. Le dva od njih imata še drug poklic. Oba sta učitelja: Robb in Willshaw.

»Po tekmi ne smejo igralci dajati nobenih izjav za časnike, niti ne smejo pisati člankov.« Na ta šlen pravil angleške nogometne zveze križica še posebej opozarja. Tako bodo novinarji ostali tokrat brez izjav.

Trener Brown, ki je včeraj splošno dajal nekaj izjav, je bil kmalu mnogo bolj zadržan in videti je bilo, da mu je žal. Ni mogel krotiti svojega nogometnega temperamenta, saj je bil nekaj siljanih srednjih krilcev Sheffield Wednesday.

Angleži imajo čudne navade. Ni minilo deset sekund po prihodu v hotel »Turist«, ko se je Brown že zanimal za kuhinjo. Posebno ga je razveselilo, da razpolagajo s svežo govedino in da bodo njegovi igralci lahko večerjali tradicionalne bifteke.

ZADNJE PRIPRAVE

Včeraj so Angleži trenirali na stadionu. Igrali so na dva gola. Čeprav so igrali zelo lagodno, smo vendar lahko ugotovili, da so izvrstni poznavalci nogometa. Posebno se je odlikoval z izvrstno tehniko desna zveza Quixall. Močni srednji napadalec Jezzard je izvrstni strelec, tako da lahko slutimo, da bo igral na tem mestu klasično, to je ofenzivno in bo neprestano nevarnost za našega vratarja.

Vprašali smo po končanem treningu kapetana gostov Armstronga, kaj meni o igrišču. »Kar dobro. Seveda bi bil bolj zadovoljni s travnatim, vsaj pred vrati, ker naši vratarji niso navajeni braniti na trdem igrišču.«

Naši igralci so danes počivali. Trener Hügl je nekoliko črnogled. »Trenirali smo le sedem dni. Igralci niso navajeni drug na drugega.« Tudi tehnični referent naše reprezentance Wolfel je precej zadržan. Dopsnik »Daily Expressa« ga je vprašal, kako igra naš srednji napadalec: Ali sprejema bi bili bolj zadovoljni s travnatim, vsaj pred vrati, ker naši vratarji niso navajeni braniti na trdem igrišču.

Radovednosti prijateljev nogometa pa bo kmalu zadoščeno. Upamo, da bodo dali naši igralci vse svoje moči za našo zmago. Prepričani smo, da sta si nasprotnika enakovredna. Večjo tehnično znanje lahko nadomesti srčnost in borbenost. To pa vemo, da je bila vedno odlika naših nogometašev, zato verjamemo, da bo tudi tokrat tako.

ZMAGA NI IZKLUČENA

Na obisku v Ljubljani je maršal Tito v hotelu »Bellevue« srečal člane B reprezentance in se z njimi dal časa razgovarjal o današnji tekmi

da bodo dosegli uspeh. Naši igralci vedo, da imajo pred seboj močnega nasprotnika in upam, da bodo zmagali na vso moč in borbeno, kot znajo.»

Dragičević: »Boriti se srčno...«

Prvoslav Dragičević je eden izmed junakov tekme 1939. Takrat je igral srednjega krilca. Onemogočil je slovitega Lawtona.

Lawtona tokrat ne bo. Pa tudi Dragičević ne bo nastopil. Na igrišču se bosta kosala Allen in Milovanov. Dragičević bo gledal njun dvoboj, prepričan, da:

»Uspeh prav gotovo pride, če naši nogometaši pojumelejo to tekmo tako, kot smo jo mi tistikrat, ko smo imeli manj pogojev glede priprav.«

Dragičevićev nasvet se glasi: »Treba se je boriti srčno.«

Akademski slikar Zlatko Prica bo odpotoval jutri v Južno Ameriko, kjer bo junija in julija priredil dve razstavi svojih del, in sicer v Rio de Janeiru ter v Buenos Airesu.

VOĐSTVO PO RAZSTAVI PETNAJSTORICE

Danes, v nedeljo, 16. maja, ob enajstih dopoldne bo strokovno vodstvo po razstavi petnajstorice v gornjih prostorih Moderne galerije. Vodil bo akad. slikar Marij Pregelj.

POPRAVEK UREDNISTVA

V članku tov. Borisa Ziherra, ki smo ga včeraj objavili, je pomotoma izostala pripomba, da gre za uvod v Plehanova razpravo »Osnovni problemi marksizma«, ki bo v kratkem izšla pri Cankarjevi založbi.

KULTURNA KRONIKA DVE RAZSTAVI V MARIBORU

IVAN KOS

Slikar Ivan Kos, ki že več let deluje v Mariboru bo danes odprl razstavo v Umetnostni galeriji. Kos je bil kmalu po prvi osvojitvi med ustanovitelji kluba »Grohar«, od tedaj pa ni bilo razstave brez njegovega dela. Izgotovil je risbe cele vrste znanih Mariborčanov, torej ga ni mogoče prezreti niti kot kronista. Delo tega izredno marljivega umetnika je doseglo najtobše razen v lesorezu in linorezu predvsem že v akvarelih.

Sedanja razstava obsega nekaj risb in grafik, v glavnem pa akvarele zadnjih let. Slikar Kos je prvi mariborski likovni umetnik, ki samostojno razstavlja v Umetnostni galeriji. Razstava slikarja, ki praznuje drugo leto svojega 60-letnice je dokaz nezmanjšane delavnosti.

Otvoritev razstave bo ob 11. uri dopoldne.

MLADINSKE ILUSTRACIJE

Jutri bo v Umetnostni galeriji tudi še založba »Mladinske knjige« priredila razstavo mladinskih ilustracij. Razstave smo lahko tembolj veselili, ker predstavljajo prav mladinske

Razstava, ki se pripravlja, ne bo samo dokaz, da je MK v tem uspeša. V svojih dosežkih bo pokazala veliko delo urednikov, ki so obenem pedagogi. Ne bo samo razveseljevala, temveč mislečemu gledalcu pokazala tudi mikavno poglavje otroške in mladinske psihologije — vse skozi duševnost umetnikov, ki so se vanjo poglobili.

Ker bo to olemem razstava knjižnih oprem, vabimo tudi vse ljubitelje lepe knjige.

Koncert mešanega zbora SKUD „Tine Rožanc“

Po daljšem razdobju molka, prenavljanja in notranje priprave je mešani pevski zbor »Tine Rožanc« ljubljanskih železničarjev spet javno nastopil na koncertu v četrtak, 18. maja v dvorani Filharmonije v Ljubljani. Zbor vodi dr. France Pergar. Spored je obsegal pesmi Adamiča, Lajoveca, Mirka Tomca in Klemenčiča ter priredbe slovenskih, hrvatskih in arbskih narodnih pesmi, med njimi dve za ženski zbor.

Zbor je nastopil v sestavi kakih 30 moških in skoraj prav toliko ženskih glasov in je tak, kakršne se je predstavil, v stanju konsolidacije, ki je rodila že dobre uspehe. Vse točke sporeda brez izjeme so bile solidno nastudirane. Osvajala je zlasti topis, prijetno preprosta in vendar izrazita interpretacija, dosegajoča lepe učinke zlasti v detajlih, dasi manj močna v oblikovanju celote. Po napeti interpretaciji se je odlikovala bolj prva polovica sporeda. Glasovno in v zvočni izenačenosti se zbor šele lašče. Tu je bil v prvem delu sporeda glasovno še precej neuglajen, vtem ko se je v drugem delu sporeda njegova zvočnost že izdatno popravila. Na rovaš tehnično še ne dognane izvežbanosti glasov grede pač tudi posamezne intonacijske nejasnosti.

Zbor »Tine Rožanc« ima v dirgentu in zavzetnosti svojih pevcev nedvomno pogoje, da spet zavzame svoje staro mesto med dobrimi ljubljanskimi zbori in postane tako činitelj v prebujanju zborovskega življenja slovenskega glasbenega mesta.

Rafael Alec

Kulturne beležke

V petek je iseriolhnski župan g. Schäfer odprl razstavo »Sto listov sodobne jugoslovanske grafike«. Razstavo so odprli v okviru tradicionalnega kulturnega festivala v iseriolhnu. Gospod Schäfer je ob otvoritvi poudaril, da obe kulturni manifestaciji duhovnega življenja Jugoslavije — nastop ansambla, ki je izvajal narodne plesne jugoslovanskih narodov, in razstava — pomenita pomemben prispevek k medsebojnemu zblizanju in seznanjanju narodov.

Sinoči je nastopila v Operi Hrvatskega narodnega kazališta japonska sopranistka Mičiko Sunahara. Pela je vlogo M-dame Butterfly v istoimenski Puccinijevi operi. Mičiko Sunahara bo gostovala tudi v Osijeku, Sarajevu, Beogradu in Novem Sadu, najbrž pa tudi v Splitu in na Reki.

Sinoči se je v Sarajevu začel festival študentov agronomskih fakultet Jugoslavije. Na festivalu, ki bo trajal štiri dni, sodeluje nad sto študentov beogradske, zagrebške, skopljske, ljubljanske in sarajevske agronomske fakultete.

Po razstavi v Beogradu, Novem Sadu in Saplju bo beogradski muzej gledališke umetnosti odprl v Nišu razstavo »Krišča na odru«, posvečeno 40-letnici literarne dejavnosti gledališča.

Belgija : Jugoslavija 3:0

Bruselj, 15. maja. — V izri svojje sta Belgijca Brichant in Washer premagala Palado in Petroviča 6:4, 6:2, 6:2.

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE TRBOVLJE

razpisuje natečaj

za idejni osnutek občinskega emblema (grba).

Emblem naj predstavlja tipičnost industrijsko-rudarskega centra Slovenije v zvezi z revolucionarno borbenostjo njegovega prebivalstva.

Posebna komisija bo pregledala poslane osnutke in podelila za najboljše ocenjena osnutka dve nagradi: I. nagrada 12.000 din, II. nagrada 8.000 din. Nagradjeni osnutki bodo odkupljeni.

Rok za pošiljatev idejnih osnutkov je 25. maj 1954. Za vse podrobnejše informacije se interesi lahko obrnejo na tajništvo Ljudskega odbora mestne občine Trbovlje.

Splošno gradbeno podjetje »Zidar« - Kočevje

sprejme v službo s takojšnjim nastopom

več inženirjev, tehnikov, delovodij in tri knjigovodje

Plača po tarifnem pravilniku. — Komfortno stanovanje zagotovljeno v centru mesta.

GRADBENO PODJETJE »TEHNIKA« V LJUBLJANI sprejme v takojšnjo zaposlitev

več absolventov ekonomske srednje šole, 3 gradbene delovodje in stenodaktilografino

Pismene ponudbe z navedbo dosedanjih zaposlitev pošljite personalnemu oddelku direktije podjetja.

MESTNI LJUDSKI ODBOR V MARIBORU

SVET ZA KOMUNALNE IN GRADBENE ZADEVE

razpisuje po členu 42 Temeljne uredbe o finančno samostojnih zavodih (Uradni list FLRJ šte. 51/53) ter po členu 78 in 136 Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin (Uradni list LRS šte. 19/52)

mesto upravnika**Mestne klavnice v Mariboru**

Za to mesto pridejo v poštev diplomirani veterinarji z večletno prakso.

Nastop službe je s 1. junijem 1954.

Plača po Temeljni uredbi o nazivih in plačah uslužbencev državnih organov.

Stanovanje zagotovljeno.

Reflektanti naj vložijo pravilno kolkovane prošnje z izčrpnim življenjepisom pri Svetu za komunalne in gradbene zadeve MLO Maribor najpozneje do 20. maja 1954.

KOMISIJA ZA RAZPIS MEST DIREKTORJEV LJUDSKEGA ODBORA MESTNE OBČINE TRBOVLJE

razpisuje

mesto direktorja

za podjetje »Zlatarstvo« v Trbovljah. — Pogoji: strokovna usposobljenost za vodenje zlatarskega, bižuterskega in gradbenega podjetja z najmanj 10-letno prakso v teh strokah;

mesto direktorja

za podjetje »Pleskarstvo-Fotoreklamservis« v Trbovljah. — Pogoji: soboslikarsko-pleskarski mojster z najmanj 10-letno prakso v tej stroki. — Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe pošljite na Komisijo za razpis mest direktorjev pri Ljudskem odboru mestne občine Trbovlje s potrebnimi dokumenti in krajšim življenjepisom.

TOVARNA GLINICE IN ALUMINIJA »BORIS KIDRIČ-KIDRIČEVO

razpisuje mesto

vodje konstrukcijskega biroja podjetja

Pogoj: strojni inženir ali strojni tehnik z ustrezačo prakso. — Plača po tarifnem pravilniku.

Ponudbe pošljite na upravo podjetja do 18. maja 1954.

Vinogradniško gospodarstvo Jeruzalem

pošta IVANJKOVCI

razpisuje natečaj za:

računovodjo

s takojšnjim nastopom; potrebna je ustrezača šolska izobrazba ter po možnosti vsaj dve leti prakse v kmetijskem knjigovodstvu.

strokovnega referenta za vinogradništvo,

agronom z enoletno prakso ali kmetijski tehnik z večletno prakso,

delovodjo ekonoma,

kmetijski tehnik z enoletno prakso ali absolvent nižje kmetijske šole z večletno prakso.

Plača po tarifnem pravilniku in dogovoru. Stanovanje zagotovljeno.

Prošnje z opisom dosedanjega službovanja in kratkim življenjepisom pošljite na upravo posestva najpozneje do 25. maja 1954.

PODJETJE ZA RAZISKOVANJA IN KONSOLIDACIJO TERENA

»ELEKTROSONDA« - ZAGREB - Trg republike 1

POTREBUJE

knjigovodje

ZA REŽISERSKO SLUŽBO NA GRADBIŠČIH HIDROELEKTRARN

973

Splošno gradbeno podjetje »Stavbar«, Maribor

ULICA VITA KRAIGHERJA

sprejme

za takojšen nastop

finančno knjigovodsko moč in materialno knjigovodsko moč

(knjigovodja ali nižji knjigovodja) z najmanj petletno prakso — in

proda**štirisedežni osebni avto**

znamke »Fiat« 1100, v brezhibnem stanju.

Ponudbe sprejema tajništvo podjetja.

Uprava za gradnjo prekopa Donava-Tisa-Donava — NOVI SAD

bo imela 10. junija 1954 ob 11. dopoldne v svojih prostorih, Bulevar maršala Tiša 23,

prvo ofertalno licitacijo**za izgradnjo namakalnega sistema**

GRADBENA DELA

na področju Crvenka—Veprovac:

I. polje površine 788 ha, predračunska vsota 132.411.033 din
II. polje površine 1222 ha, predračun. vsota 201.455.476 din
Črpalna postaja, predračunska vsota 2.863.732 din
Glavni dovodni kanal, predračunska vsota 26.579.902 din

na področju Kula—Crvenka:

I. polje površine 350 ha, predračunska vsota 75.492.553 din
III. polje površine 1220 ha, predračun. vsota 195.726.704 din

DALJNOVOD IN TRAFI POSTAJE:

na področju Crvenka—Veprovac s telefonsko linijo, predračunska vsota 15.306.728 din
na področju Kula—Crvenka, predrač. vsota 14.465.775 din

Pogoji za licitacijo in elaborat so na vpogled vsak dan v prostorih uprave, soba št. 1, pritličje, od 7. do 13. ure.

2417

RAFINERIJA NAFTE V SISKU

nujno potrebuje

več komercialistov, več ekonomistov.

Stanovanja za samec zagotovljena, družinska stanovanja pa bodo v kratkem. Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru. Pismene ponudbe s podatki o dosednji službi in življenjepisnimi podatki, kakor tudi eventualne pogoje je treba poslati na gornji naslov.

RAFINERIJA NAFTE — SISAK

976

Komisija za postavitev direktorja trgovskega podjetja »Slavica« v Kopru

razpisuje

v smislu 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Uradni list šte. 51/53)

MESTO DIREKTORJA

trgovskega podjetja »Slavica« v Kopru

Pogoji: komercialist s popolno srednješolsko izobrazbo, z najmanj 10-letno prakso v komercialni stroki ter znanje vsaj dveh jezikov.

Prošnje se vlagajo pri tajništvu Okrajnega ljudskega odbora Koper do 25. maja 1954.

Goseničarja z žerjavom

novoga ali rabljenega, v dobrem in uporabnem stanju, nosilnosti okoli 10 ton,

takoj kupimo

Ponudbe pošljite na naslov:

RAFINERIJA NAFTE — SISAK — PREDGRADJE

967

TRIJE

E. M. REMARQUE

tovariši

ROMAN 74

»Se ne.«

»Za vsak primer sunem kje na hitro roko nekaj presnih žemljic. Le-te vise zunaj na hodniku na vratih. Zdaj je kot nalašč še čas za to.«

Ko sem se vrnil, je stala Pat pri oknu. Na sebi je imela samo srebrne čevljičke. Mehka svetloba zgodnjega dne ji je padala na ramena liki pajčolan. »Tisto večerajšnje sva pozabila, kajne, Pat?« sem dejal.

Prikimala je, ne da bi se ozrla.

»Z drugimi ljudmi kratko in malo ne bova več v družbi. Ljubezen ne trpi drugih ljudi. Potem tudi ne bova doživljala polomov in izbruhov ljubosumnosti. Ta Breuer in vsa njegova družba naj gresta k vragu, mar ne?«

»Da,« je odgovorila, »in Markowitzeva tudi.«

»Markowitzeva? Kdo je pa to?«

»Tista, s katero si sedel pri točilni mizi v Kaskadi.«

»Aha,« sem menil iznenada dokaj dobre volje, »aha, tista.«

Izpraznil sem svoje žepce. »Poglej tole. Nekaj koristi pa je vendarle od vse te zgodbe. Igral sem poker in prilagal kup denarja. Zato pojdeva drevi še kam, kaj? Toda kakor se spodobi, brez ljudi. Drugi ljudje so za naju pozabjeni, a?«

Prikimala je.

Sonce je vželo izza strehe Sindikalnega doma. Okna so zažarela. Patini lasje so bili polni svetlobe in njena ramena so se

pozlatila. »Kaj si pravzaprav rekla, s čim se ukvarja ta Breuer? Poklicno, mislim?«

»Arhitekt je.«

»Arhitekt,« sem dejal nekoliko razočarano, ker bi bil rajši slišal, da ni sploh nič, »arhitekt, to je že nekaj, mar ne, Pat?«

»Da, ljubček.«

»Nič posebnega, a?«

»Čisto nič,« je odgovorila Pat prepričano, se obrnila in zasmejala, »to ni prav nič, sploh nič. Figa je to!«

»In tale luknja ni tako bedna, kajne da ne, Pat? Drugi ljudje imajo sicer boljše...«

»Čudovita je, ta luknja,« me je prekinila Pat, »saj je naravnost sijajna luknja, lepše sploh ne poznam, ljubček!«

»In jaz, Pat, jaz imam svoje napake in sem samo šofer taksija, toda...«

»Ti si vroče ljubljen, tatiček obloženih kruhkov in pijanček, ki reč piše rum, ljubček si!«

V skoku se mi je vrgla okrog vratu. »Ah, ti tepček, kako lepo je živeti!«

»Samo s teboj, Pat. Zares!«

Vstajalo je čudovito in žareče jutro. Nad nagrobnimi spomeniki spodaj je ležala redka megla in se valila sem ter tja. Drevesne krošnje so se že kopale v sončnih žarkih. Iz dimnikov na hišah se je vrtinčil dim. Raznašalci so že kričali in ponujali prve časnike. Legla sva k jutranjemu počitku, k spanju z odprtimi očmi, k sanjarjenju na meji, tesno objeta, zazibana v blaženost, dih ob dihu. Potem, ob devetih, sem telefoniral najprej kot tajni svetnik Burkhard podpolkovniku Egbertu pl. Hakeju osebno in potem Lenzu, da bi prevzel moje jutranjo vožnjo s taksijem.

Tako me je prekinil. »Pusti to, fantič, tvoj Gottfried ne pozna zaman variacij človeškega srca. S tem sem že računal. Mnogo zabave, ti zlati Baby.«

»Drži jezik za zobmi,« sem dejal ves srečen, v kuhinji pa sem se izgovoril, da sem bolan in da ostanem do popoldne v postelji. Se trikrat sem moral odbiti zaskrbljeni napad gospe Zalewske, ki mi je ponujala kamilični čaj, aspirin in obkladke. Potem sem lahko pretihotapil Pat v kopalnico in imela sva mir.

Čez teden dni se je nepričakovano pojavil na našem dvorišču pek s svojim Fordom. »No, pojdi malo ven, Robby,« je rekel Lenz in strupeno pogledal skozi okno. »Ta piskrolizec Casanova bi gotovo rad kaj reklamiral.«

Pek je bil videti dokaj slabe volje. »Ali se je avto pokvaril?« sem vprašal.

Odmikal je z glavo. »Nasprotno. Vozi imenitno. Saj je pa zdaj tudi tak kakor nov.«

»Saj tudi je,« sem pritrdil in ga začel z zanimanjem ogledovati.

»Veste...« je dejal... »storej — rad bi imel drug avto. Večjega...« Ozrl se je. »Ali niste imeli takrat Cadillacca?«

Hipoma se mi je posvetilo v glavi, za kaj gre. Črno ženšče, s katerim je živel, ga je bilo tako omehčalo. »Da, Cadillac,« sem dejal sanjavo, »takrat bi ga bili morali kupiti! Bil je krasen. Prodali smo ga za sedem tisoč mark. Dali smo ga na pol zastonj.«

»No, na pol zastonj...«

»Da, na pol zastonj!« sem ponovil s poudarkom in takoj pomislil, kaj bi se dalo storiti. »Lahko povprašam,« sem dejal potem, »morda pa mož, ki ga je kupil, potrebuje denar. Kaj takšnega se v naših časih hitro zgodi. Trenutek, prosim.«

Odšel sem v delavnico in hitro povedal, kaj se je zgodilo. Gottfried je planil pokonci. »Fanta, kje bi v galopu dobili star Cadillac?«

»To prepusti kar meni,« sem odgovoril, »ti pa rajši pazi, da je pek medtem ne popiha.«

»Velja!« Gottfried je odšel.

VČASIH UPRAVIČENO, DOSTIKRAT PA TUDI NE

Večkrat čujemo pritožbe

zoper ravnanje zavodov za socialno zavarovanje

Različno tolmačenje uredb sproži večkrat razne spore med zavodi za socialno zavarovanje ter zavarovalci zaradi socialnih dajatev, včasih pa pridejo zaveditvi v nasprotju s podjetji in še pogosteje s privatniki zaradi prispevkov za socialno zavarovanje. Nekaj takih primerov, ki jih je obravnavalo tudi Vrhovno sodišče LRS, je zanimivih in se v praksi večkrat ponavljajo.

Kdo bo čutil posledice zaradi neizterjanih prispevkov socialnega zavarovanja — vdova zavarovanca ali Zavod za socialno zavarovanje?

V Sloveniji imamo še precej primerov, da kmetje ne zavarujejo kmetijskih delavcev ali pa pa za manj redno ne plačujejo predpisanih prispevkov za socialno zavarovanje. To je bil tudi vzrok, da Zavod za socialno zavarovanje v nekem primeru vdovi po kmetijskem delavcu ni hotel izplačati osebne pokojnine, češ da delodajalec za njeno- ga moža ni plačal prispevkov za socialno zavarovanje.

Vdova se je znašla v težavnem položaju, ker delodajalec res ni izpolnil svojih dolžnosti, zavod pa je malomarno opustil izterjavo zaostalih prispevkov. Ni se ji zdelo pravično, da bi posledice zadela le njo, ter je s svojo tožbo na Vrhovnem sodišču tudi uspela. Rešitev tožbe njej v prid je namreč sodišče utemeljilo s tem, da temelji zakon na delovnem in ne na zavarovalnem razmerju, zaradi česar ni osnove, da bi bile pravice do pokojnine ljudi, ki so bili v delovnem razmerju, odvisne od dejanskega plačevanja prispevkov za socialno zavarovanje. Prispevke bi bilo treba pač izterjati, če jih je bil delodajalec dolžan plačevati.

Prav z ozirom na to bi morali biti okrajni in mestni zavodi za socialno zavarovanje bolj dosledni pri izterjavanju prispevkov, zlasti se zato, ker ni nobena skrivnost, da se skušajo nekateri delodajalci izogniti plačevanju prispevkov na deželi zlasti za poljedelske delavce.

Tudi zbiranje materiala in hrane za partizane pomeni udeležbo v narodnoosvobodilni vojni.

Večkrat nastanejo pri določevanju invalidske pokojnine razni spori, kdaj in v katerem primeru upoštevamo udeležbo v NOV. Nekd tovarišici, ki je zaprosila za invalidsko pokojnino, ker še ni

dosegla 30-letne delovne dobe, je Zavod za socialno zavarovanje le-to odklonil, češ da je spričlo posledic internacije sicer delanezmožna, da pa zbiranje materiala in hrane za partizane še ni pomenilo aktivnega sodelovanja v borbi proti okupatorju. Vrhovno sodišče pa je odločilo drugače. Čeprav sama ni bila borec v dobesednem pomenu besede, pa vendar velja tudi zanjo uredba, ki določa, da se dodeli invalidska pokojnina ob minimalno izpolnjeni delovni dobi med drugimi tudi ljudem, ki so postali za delo nesposobni zaradi posledic bolezni, nastalih zaradi odvzema svobode ali zaradi udeležbe v borbi proti reakcionarnim in protiljudskim režimom. Borbe proti tem režimom pa ne moremo pojmovati samo v ožjem smislu.

Kmetijski delavci bi bili preveč prikrajšani, če bi jim zakone tolmačili privatni delodajalci.

Nekvalificirani delavci, ki so zaposleni pri raznih privatnih

kmetih, prejemaajo del plače večkrat tudi v materialnih, pač po dogovoru z delodajalcem. Socialni prispevek zaračunavajo zato okrajni zavodi za socialno zavarovanje običajno po minimalni osnovi. Tako je storił tudi Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Šoštanj, toda lastnica kmetijskega posestva, ki je prijavila manjšo osnovo, kot je minimalna, se je pritožila, češ da se navodilo o minimalnih osnovah za obračun prispevkov za socialno zavarovanje ne nanaša na zasebna kmetijska gospodarstva. Republiški zavod za socialno zavarovanje se z njenim mišljenjem ni strinjal in prav tako je tožbo zavrnilo tudi Vrhovno sodišče republike, na naknadno pritožbo pa še zveznou. Vrhovni sodišči sta razsodili: če bi obveljalo naziranje privatne delodajalke, da se uredba ne nanaša tudi na zasebna kmetijska gospodarstva, bi kmetijski delavci še zdaj ne bili deležni pravic iz socialnega zavarovanja. Prav zato, ker delodajalci čestokrat v plačo vračunajo tudi hrano, stanovanje ali podobno, kar pa ne štejejo kot redno plačo, se za socialno zavarovanje upošteva pač minimal-

na osnovna plača za nekvalificirane delavce.

Tudi privatni delodajalec je dolžan plačevati delavca ali uslužbenca za prvih sedem dni bolezni.

Zavodi za socialno zavarovanje zahtevajo, da tudi zasebni delodajalci plačujejo oskrbnino za prvih sedem dni bolezni pri njih zaposlenim delavcem, in to na osnovi navodil o plačevanju oskrbnine iz sklada plač ter razlage Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko pri Zveznem izvršnem svetu, ki veljajo od 1952. leta. Da je to povsem prav in da imajo državna podjetja kakor tudi privatni delodajalci enake dolžnosti, je potrdil tudi spor, ki ga je reševalo najprej republiško, nato pa Zvezno vrhovno sodišče. Prvo je namreč s sodbo ugodilo privatnemu delodajalcu, ki se je pritožil zoper plačevanje oskrbnine za prvih sedem dni oboleli gospodinjki pomočnici, Zvezno vrhovno sodišče pa je ugodilo pritožbi Zavoda za socialno zavarovanje, češ da iz celotnega sistema socialnega zavarovanja izhaja, da se ne morejo delati nikake razlike med tistimi, ki so zaposleni pri državnih podjetjih, in tistimi, ki delajo pri zasebnih delodajalcih. M. N.

OBČNI ZBOR GLAVNE ZADRUŽNE ZVEZE V SRBIJI

KMETJE SE VKLJUČUJEJO V ZADRUGE

Beograd, 14. maja

Danes se je v Beogradu začel redni letni občni zbor Glavne zadrzne zveze Srbije. Na njej bodo predstavniki zadrznih organizacij poročali o izkušnjah s področja zadrznih združenj ter določili smernice za bodoče delo zadrznih organizacij Srbije. V tej zvezi je dal predsednik zveze Stojadin Stojković — Diče sotrudniku »Borbe« izjavo, v kateri se je dotaknil nekaterih peticij vprašanj našega zadrznitva. Najprej je ugotovil, da je bil občni zbor sklican v mnogo ugodnejših razmerah, kakor so bili dosedanja občni zbori. V našem gospodarstvu in zadrznitvu so nastale zadnje č. e bistvene spremembe. Na nedavnem III. kongresu ZK Srbije

so delegati proučili tudi našo politiko na vasi in določili smernice za bodoče delo, kar je tudi za razvoj zadrznitva zelo važno.

KZ SO SE OKREPILE

V splošnih zadrznih skladih je bilo konec lanskega leta približno 1,8 milijarde din. Zanimanje kmetov za zadrge se je zadnje čase znatno povečalo. Čeprav se je število kmečkih delovnih zadrug po reorganizaciji močno skrčilo, so ostale zdaj mnogo močnejše in mnogo bolje organizirane. Na eno KDZ odpade povprečno 374 ha zemlje, v Vojvodini pa 407, kar dokazuje, da so postale res velika kmetijska gospodarstva, na katerih lahko uporabljajo vse pridobitve sodobne znanosti. Povečalo se je tudi število zadrzne živine, kmetijskih strojev in orodja.

Sedanje kmečke delovne zadrge se bistveno razlikujejo od prejšnjih. Iz njih so odšli omahljivi elementi, ki so njihovo delo samo zavirali. Malone v vseh zadrugah so imovinski odnosi urejeni in pogodbe sklenjene, tako da zadrzniki ne zadevajo več na razne gmočne težave. Znatno se je zboljšalo tudi strokovno vodstvo. Posebno v Vojvodini se kmetje čedalje bolj zanimajo za delovne zadrge. Prošnje za vključitev se hitro množijo. Od drugo vodilne uredbe in zakona o zemljiškem skladu je bilo v Srbiji ustanovljenih 69 novih kmečkih delovnih zadrug.

VEČ STROJEV IN VEČ ŽIVINE

V splošnih kmetijskih zadrugah je zdaj večlanjenih v Srbiji 1071 kmečkih gospodarstev, ki imajo 67.221 ha zemlje. Samo lani so zadrge kupile 777 traktorjev, 649

traktorskih plugov in 146 kosilk. Uredile so 275 sadovnjakov in kakih 70 ha vinogradov. Zdaj imajo 744 plemenskih, bikov, 181 žrebcev, 1018 merjascev, 1041 ovnov itd.

Mnoge kmetijske zadrge so dobro usmerile svoje delo na pospeševanje kmetijske proizvodnje. Vendar pa je tov. Stojković poudaril, da doseženi uspehi na tem področju še niso zadovoljlivi, če upoštevamo veliko število zadrug in realne možnosti v tem oziru. Nekateri zadrge imajo še zmeraj eno transko razvito dejavnost. Največkrat se ukvarjajo z blagovnim prometom, pospeševanje kmetijske proizvodnje pa zanemarjajo. R. B.

DRUŽBI SO ODGOVORNI

Ob pojavih gospodarskega kriminala v Mariborski tekstilni tovarni

Organ Tajništva za notranje zadeve odkrivajo v Mariborski tekstilni tovarni razpredeno tatinsko mrežo. Nad 50 tatov je v nekaj letih porokradlo približno 13.000 m blaga, vrednega okrog 3,5 milijona din. Preiskava še ni zaključena.

V MTT pravijo, da je eden izmed vzrokov take razpredene in dolgotrajne kraje ta, da so vladi med delavci in vodilnimi ljudmi v opelemilnitet (v njej so se namreč dogajale) familiarni odnosi. Mojstre in jale) familiarni odnosi. Mojstre in drugo vodilno osebo v oddelku je vodstvo tovarne izbralo izmed delavcev, s katerimi so prej delali skupaj, zato so — po tej sodbi — dopuščali familiarnost, ki je konec koncev pripeljala do kriminala.

Toda preiskava je pokazala tudi na druge, tehtnejše vzroke. Gre za hude pomanjkljivosti, ki jih je dopuščal pravzaprav celoten kolektiv, čeprav je moral vedeti, da se slej ko prej lahko zelo maščujejo. Zato zasluži ostro kritiko javnega mnenja.

EVIDENCA SE NI BIROKRACIJA

V MTT evidenca ni bila dovolj natančna in, kar je še huje, njenih ugotovitev niso jemali za signale, da je treba in kje je treba iskati škodljivce Bržkone tu ne gre toliko za površnost, ampak predvsem za to, da nekateri ljudje še naprej pomnjujejo borbo proti birokraciji. Posamezniki namreč še vedno sodijo — tako kaže njihovo delo — da je evidenca le birokratski konflikt. Zato so jo le formalno opravljali. Takšna borba proti birokratizmu pa ima močne primere anarhizma in lahko le škoduje. Bistvo birokratizma je v brezdusnem, papirnatem odnosu do ljudi, do kolektivov itd., medtem ni

že vsaka administracija tudi birokracija. V MTT so to evidenco kontrolirali sicer ugotavljali, da pri tej ali oni bal manjka blaga, niso pa dovolj vajrno iskali vzrokov. Poslovanje ni dosledno temeljilo na osebni odgovornosti vodilnih ljudi.

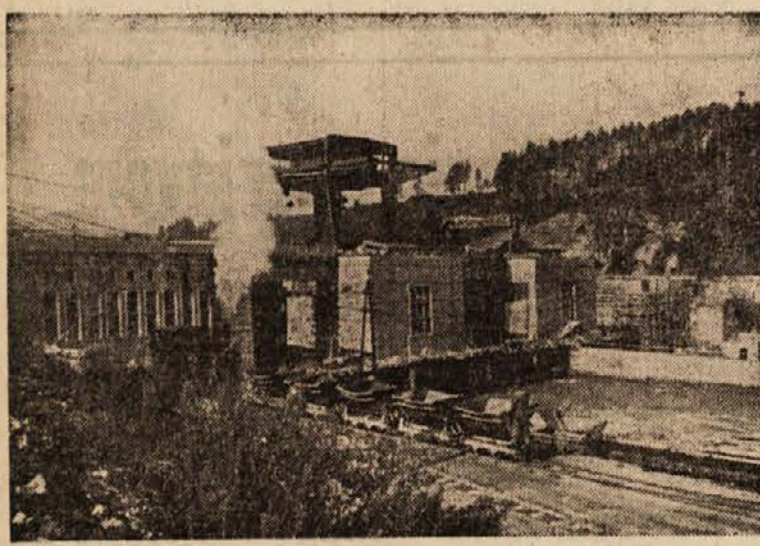
MORALNA KRIVDA KOLEKTIVA

Toda sama administrativni ukrepi ne smejo biti začetek in tudi že obsega vse borbe proti kriminalu. Sindikat in komunista v MTT ne morajo brez obutka moralne krivde mimo ugotovitve, da so se množili ljudje v tovarni pasivno obnašali v borbi proti kriminalu, kot da je preganjanje tatov dolžnost zgolj varnostnih organov, ne pa celotnega kolektiva. Takšno neprizadejlost je bilo opaziti zlasti v začetku preskave. Kasneje so mnogi iz svoje odnose zavravili nizko standard. Alojz Zorleta, ki je tudi kradal, lani odpuštil iz Predilnice in tklanice v Mariboru zaradi tavine, potem pa je našel zaposlitev v MTT.

STROKOVNJAK BREZ MORALNE NI DOBER STROKOVNJAK

Zlasti Zorherjev primer kaže, kako nekatera podjetja nepremišljeno zaposljujejo ljudi, ki so se z umazali kriminalom, spet na odgovorna mesta, namesto da bi jim dali delo tam, kjer ne bi mogli zlahka spet seči po tujem blagu. Vsa opravila s strokovnostjo brez osirja na moralo so neumnosti. Strokovna kvalifikacija mora biti v tesni zvezi tudi z moralno. V nekaterih podjetjih ži se stvari prezejo s šmer si večkrat sami mečejo polena pod noge, ko se otepaajo gospodarskega kriminala.

Rezultati v MTT, ki so pokazali, da je bilo ukradenega več blaga, kakor so domnevali nekateri vodilni ljudje v podjetju, so zresnili tudi kolektiv. Podjetje se je izločilo nekaterih ostrih, umestnih ukrepov. Kolektiv čuti, da si je v tem, ko je dopuščal pomanjkljivosti in se ni dovolj množilo boril proti škodljivcem, nakopal na glavo javneosti, ostro, toda zdravilno kritiko pravosti, ki ji ni vseeno, kako ta ali oni kolektiv čuva imetje, ki mu ga je ljudstvo zaupala v upravo. N. St.

Pogled na vuzeniško hidrocentralo ob dograditvi

OB DESETILETNICI SLUŽBE DRŽAVNE IN JAVNE VARNOSTI

Tako je končala tolpa ponarejevalcev dolarjev

Skupina nevarnih in spretnih ponarejevalcev iz Splita je izdelala po vojni precej bankovcev po 50, 100, 500 in 1000 dolarjev in jih razpečala pri nas in v tujini. Izsledili so jo v začetku letošnjega leta. Organi kriminalistične službe so ji bili sedem let za petami. Ponarejevalci so se lotili svojega posla že za časa italijanske okupacije. Njihova izsleditev sodi med največje uspehe naših varnostnih organov, saj so bili ponarejeni bankovci izdelani tako spretno, da jih je bilo komaj prepoznati in so bili razširjeni po vsej državi.

Ze leta 1946 so dobili organi kriminalistične službe v roke nekaj teh ponarejenih bankovcev po 50 in 100 dolarjev. V prometu so bili v glavnem v Splitu in Zagrebu, izdelani pa s klisijem. Področje preiskave je bilo široko. Razen tega ni bilo znano, ali gre za tiste ponarejene dolarje, ki so jih izdelali ponarejevalci v Dalmaciji, še med okupacijo, ali pa za novo, povojno delo tolpe ponarejevalcev. Nikjer ni bilo nikakih sledov, nikjer podlage za začetek preskave. Ali je bilo središče ponarejevalcev v Zagrebu, ali v Splitu, ali morda celo v kakem drugem mestu, ali pa sploh v naši državi?

PRVA DOMNEVA

Kriminalistična služba je morala zožiti področje preiskave. Iti v širino bi pomenilo tveganje neuspeha. Organi kriminalistične službe so začeli opazovati hišo predvojnega trgovca Slavke Jurčič v Splitu in zbirati podatke. Med okupacijo so na podstrešju njene

hiše ponarejali dolarske bankovce. Nič ni bilo znano, ali je Slavka to početje nadaljevala tudi po vojni. Njeni zelo dober prijatelj je bil kmet iz Driša, Mate Bačić. Tik pred vojno so ga izgnali iz Amerike, ker je sodeloval pri ponarejanju bankovcev. Drugi dober prijatelj Slavke Jurčič je bil spilitki natakar Jožo Lazarušič. Med vojno je imel mnogo denarja, pa tudi po osvoboditvi mu ga ni nikoli zmanjkalo. Zato se je zdel organom kriminalistične službe še posebej sumljiv.

Ti podatki so za začetek zadostovali. Toda od začetka do konca je daleč. V tem primeru je trajala pot celih sedem let. V tem času so se pojavljali novi ponarejeni bankovci. Po Zagrebu je krožil tudi ponarejen dolarski tisočak.

PRVI PODATKI

Kriminalistični organi se v svoji domnevi niso zmotili. Ugotovili so, da je dal Mato Bačić med okupacijo po

budo za ponarejanje. Bankovce so takrat izdelovali na podstrešju hiše Slavke Jurčič, natakar Lazarušič pa jih je razpečeval po Splitu in Zagrebu. Nepojasnjena je ostala samo še neka podobnost iz časa okupacije. Kako so dolarje ponarejali in kdo je opravil pri tem tehnični posel? Ne Slavke Jurčič, ne Jožo Lazarušič, ne Mato Bačić za to delo niso imeli dovolj tehnične izobrazbe. Torej jim je moral nekdo pomagati.

Ko bi bili organi javne varnosti prijeli osumljenca in jih skušali pripraviti k priznanju, kaj so počeli med okupacijo, bi bila akcija propadla. Treba je bilo zvedeti ne le za delo ponarejevalcev med okupacijo, marveč tudi po njej.

SPOSOBN RISR

Treba je bilo izslediti tehnično pomagajoča ponarejevalce. Iskali so ga sedem let. Nekega dne so osumili tudi nekoga igralca, ki se je pozneje preselil iz Splita k osijškemu gledališču, šlo je za Rada Gudlja. A spet se je pokazalo, da gre zgolj za domnevo, slinečo na podatkih iz časov okupacije.

Rade Gudelj je bil od leta 1941 do 1946 pristaniški delavec v Splitu. Med vojno je često brez dela posedal pred borzo dela. Prve dni okupacije, ko so

italijanske banke zamenjavale bankovce stare Jugoslavije po 1000 din v določenih serijah je Gudelj ponarejal serijske številke in se v tem preživljal. Pozneje je risal pornografske slike in jih prodajal italijanskim vojakom. Kriminalisti so izsledili nekaj njegovih risb. Izdelane so bile izredno spretno. Sumljivo je bilo tudi, da je Gudelj često zahajal k Slavki Jurčič.

KONEC AFERE

Lani novembra so bile domneve že tako preverjene in dokumentirane s podatki, da so se pokazale za utemeljene. V promet so prišli novi ponarejeni bankovci po 50 in 1000 dolarjev. V Zagrebu so aretirali lastnika okrepčevalnice Djuro Pavića, ki je imel ponarejen dolarski tisočak. Rekel je, da ga je kupil od Mate Bačića. Domneve kriminalistov so bile točne. Medvojnja tolpa ponarejevalcev je svoje delo nadaljevala tudi po vojni.

Najprej so v Splitu aretirali natakarja Joza Lazarušiča. Ko je spoznal, da kriminalistična služba vse ve, je priznal, da je po vojni razpečeval ponarejene dolarje, ki jih je dobival od Rada Gudlja, Mate Bačića in Slavke Jurčičeve. Potem so aretirali še ostalo tolpo. Gudelj je na zaslizanju v začetku trdil, da Lazarušiča sploh ne pozna. Ko pa so natančneje preiskali njegovo stanovanje v Osijeku, so našli spretno skrite pripomočke za ponarejanje. Med preiskavo so ugotovili, da je imela tolpa še dva pomagajoča, poštnega uslužbenca Bergmana in pri-

11.000 METROV VISOKO

Tisoč kilometrov na uro

REPORTAŽA SODELAVCA »BORBE« S POLETA Z REAKTIVNIM LETALOM

Letiva 11.000 metrov nad zemljo. »Kako se počutite?« vpraša pilot. »Dobro,« se mu zlažem. Ustnice na stekleni ploščici, ki kaže, kako diham, drgetajo ko da mi zapira sapo. Enajst tisoč metrov! Nebes ni več »zgoraj«, marveč globoko pod nama. Oblaki so videti, ko da plavajo po zemlji. Letiva v coni smrti, kakor je zapisala medicina. V tej višini je življenje brez maske s kisikom nemogoče. »Kako še počutite?« slišim pilotov glas.

Potisnem kazalec maske za kisik na 100. Čutim, da se mi pljučna širijo. Iz steklenice vdihavam čist kisik. Ko da sem popil čašo pomarančnega soka ali da vdihavam vonj po limonadi. Izenada se mi stemni pred očmi. Zdi se mi, da maska za kisik pada z mene. Hočem jo pridržati, toda roke mi odpovedo, drže se kolen, čutim, da se mi obraz nekam čudno razteza. Kabine sploh ne spoznam več, slišim samo še nekakšno tihno simfonijo. To traja nekaj sekund.

NEZNATNA EKSPLOZIJA Tisti dan sem hotel napisati reportažo za svoj časnik o višinskem poletu z reaktivnim letalom. Na letališču sem prišel navsezgodaj. Motorji so že brneli nad vzletišči. Podpolkovnik Albin Starc, s katerim bom letel, me je poslal k mehanikom, da bi mi razkazali kabino. Pripeli so mi padalo na hrbet. Zlezal sem v T-33, dvosedezno lovsko letalo na reaktivni pogon. Čvrsto so me privezali k sedežu. Podoficerji so mi to in ono pojasnili. Na glavo so mi natakali čelado in masko za kisik. Tedaj sem začutil strah. »Ce bi se pripetila nesreča, morate skočiti iz letala,« mi je

Polkovnik Lekić, komandant reaktivnih letal

rekel mehanik. Potem pa je svoja pojasnila mirno nadaljeval. »Ce bi vam pilot ukazal skočiti iz letala, se ne smete obotavljati. Mišiti morate hitro. Dobro pazite, to je reaktivno letalo! Leti zelo hitro. Najmanjša nepravilnost, ko bi pilot avtomatično odpri poklopce kabine, bi vas lahko veljala glavo.«

Ali naj ostanem v letalu? Mehanik mojega obotavljanja ni opazil. Samo svojo dolžnost je izpolnil. »Čvrsto se naslonite na sedež. Tu na desni strani imate ročaj. Če bi pritiskali nanj, bi počilo in odleteli bi iz letala. Nič se ne bojte, saj ni nič posebnega, vse gre avtomatično. Vrglo bi vas kakih 50 metrov visoko, do mrtve točke, tam pa bi pritiskali na gumb in padalo bi se odprlo.« Na koncu je smeje še pripomnil: »Vse bo dobro, samo razburjati se ne smete.«

Prvi strah sem nekako premagal. Polkovnik Starc je zlezl v kabino in vžgal motor. »Ali me slišite?« je vprašal po radiu. »Da,« sem odgovoril razburjeno. V mislih sem bil še v pogovoru z mehanikom. Letalo je zdrvelo po širokem betonskem vzletišču in se začelo v ostrim kotu dvigniti. Pogledal sem na uro. Komaj 90 sekund, od kar sva se dvignila, pa so že naselja pod nama ko na maketi. Letiva v trikotu Novi Sad—Beograd—Smederevo—Zrenjanin—letališče.

KO STRANI ATLASA

Nad Novim Sadom sva se dvignila 9.000 metrov visoko. Oblaki so globoko pod nama. Podobni so valovom razburkanega morja, segajočega v nedogled, ali pa neskončni zasneženi pustinji. Pogled nanje je očarljiv. »Zdaj sva 10.000 metrov visoko,« pravi podpolkovnik. »Poglejte, na levi strani je Donava.« Letalo se nagne na krilo, Srbijo vidiš ko na zemljevidu. Avtomobilska cesta proti Zagrebu je podobna beli kači. Gozdov ni videti. Vase so izginile in ne razbereš jih na poljih pšenice. Vse je ko na straneh šolskega atlasa. Dvigava se čedalje više. Zdi se mi, da sanjam čudne sanje. Vse je nekam lepše, kar preveč sem zadovoljen. Zapel bi. Kazalec na višinomeru se približuje 11.000 m. Zakaj sem tako dobre volje? spominjam se pogovora s piloti na tleh. Eden izmed njih mi je rekel, naj dobro pazim, da mi maska za kisik ne bi padla z obraza. Nad 9000 m se začnejo ona smrti. V tej višini brez zraka človek hitro umrje, mi je rekel pilot. Preživeli bi samo nekaj morda najšrebnjših trenutkov, je dejal. Tega nisem razumel.

Brez maske dobi pilot višinsko bolezen. Tedaj se mu zdi, da je še premočan. Prevzamejo ga čudni občutki. Prepevati začne in sanjari. Ali pa jokati. Nekateri postanejo zaspani, drugi raztrgajo vse, kar imajo na sebi. Toda teh nekaj srečnih trenutkov hitro mine. Če si pilot brž spet ne natakne maske, umrje.

KJE JE BEOGRAD?

Letala sva s hitrostjo kakih 1000 kilometrov na uro. Kazalec na instrumentu je nihal okrog rdeče črte. To je svarsilo pilotu, naj pazi. Zvočna pregrada je blizu. Če bi letelo letalo prehitro, bi se utegnili razleteti. »Zdi se mi, da letiva počasi,« pravim pilotu. »Ta občutek imate zaradi velike višine. Tu je zrak redkejši. S tal je videti to drugače.«

Ko je približala 1. maja med parado prva skupina reaktivnih lovcev, sem mislil, da bodo strmoglavili na tla. Nad Bulvarjem revolucije so preleteli komaj 40 m visoko. Ničče jih ni videl. Ljudje na strehah so kar počenili od strahu. Delec sekunde in že so se trije reaktivni lovci dvignili iznad zvonika katedrale. Drvela sva nad Beogradom. Opazil sem samo svetilkajočo se trak Donave.

»Kje je Beograd?« sem vprašal Starca. Ustavil je motor in ponovil krog. Nagnila sva se na levo krilo. Pred seboj sva zagledala maketo velikega mesta. To je bil prvi vtis iz višine 10.500 m.

»Ali vidite mostove?« mi je pokazal Starc z roko proti Savi. Opazil sem zemunski in železniški most, na robu mesta pa Kalemegdan. Avala je bila podobna zelenkasti lisi. Slika polmilijonskega mesta ko na dlani. Od spodaj nihče ni videl najinega letala. Liki svetla pika je letal nad obzorjem.

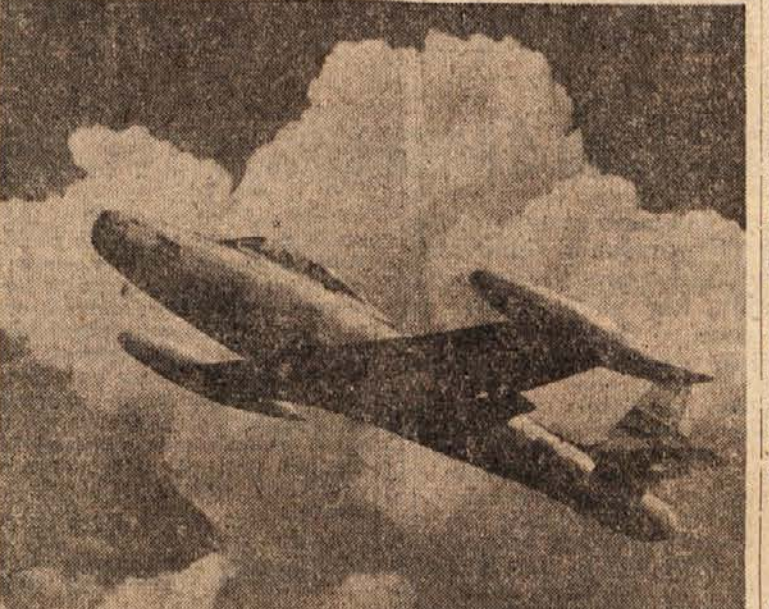
SNEZINKE V KABINI

Cez nekaj minut sva v isti višini priletela nad Zrenjanin. Razgled so zapirali oblaki. Nad nama se je razprostirala neskončna modrina. Sonce je pripekalo.

»Ce vam je vroče, izpustim malo hladu,« je rekel Starc. Zunaj je bilo nad 25 pod ničlo. Vedel sem, da je kabina T-33 hermetično zaprta in da zunanja temperatura ne vpliva nanjo. Piloti so mi na letališču rekli: »Temperaturo lahko pilot regulira po želji. Lahko jo dvigne tako, da se vam bo zdelo, da gorite, ali pa jo zniža, da vas bo strašno zeblo. Tedaj se vam bo zdelo, da plavajo po kabini prave snežinke. Zunaj pa bo pripekalo julijsko sonce.«

»Vsa udobnost vam je na

Potisnem kazalec na maski za kisik na 100. Spuščava se! Iznenada se mi stemni pred očmi. V kabini slišim samo še nekakšno prijetno godbo. Pilot je odpri radio Beograd: tihi akordi simfonije. Letalo pikira. V loku drvi skozi oblake. V meni nekaj ni v redu. Čutim, da me nekaj močno, nevidno pritiska navzdol. Zdi se mi, da bom prodri sedež v letalu. »Spuščava se na 600 metrov,« pravi Starc. To mi je povedal nekoliko prepozno. Bila sva že nizko nad zemljo.

Thunderer F 84

razpolago,« je pripomnil neki pilot smeje. Zrenjanina zdaj ni videti. Kakih 9000 metrov pod nama so se oblaki raztrgali. Skozi vrzel med njima sva opazila mesto pod seboj. Podobno je naselju. »Zdaj sva 11.000 metrov visoko. Kako se počutite?« spet zaslišim pilotov glas.

ljo. Spet sem strmel. To je trajalo samo nekaj sekund, potlej pa je bilo spet vse v redu, spet sva letela mirno. Ples reaktivnega lovca T-33 je bil končan.

Na tleh stisnem podpolkovniku Starcu roko. Ali bi mogel razumeti moje višine in doživljanje? Dragan Marković

DOBER ZAČETEK letošnje turistične sezone v Ljubljani

Prav gotovo velja, da se v maju turistična sezona želo začnjanja. To velja tembolj za letošnje leto, ko je še prav do zadnjih dni predaval mrzlo vreme. Toda če se bo turistični promet v Ljubljani nadaljeval tako, kot se je ugodno začel že v aprilu, bomo lahko konec leta z bilanco turizma zadovoljni. Pretekli mesec je obiskalo Ljubljano 8.317 gostov. Med njimi je bilo 5.965 domačih in 2.412 tujih gostov. Vseh nočnih je bilo aprila 14.011.

V aprilu je obiskalo Ljubljano več gostov kot v avgustu 1952, ko jih je bilo največ. Domačih turistov je bilo letos v aprilu več kot lani v oktobru, ko jih je bilo 5.327. Inozemskih gostov je prišlo pretekli mesec v Ljubljano le prav malo manj kot avgusta 1952, ko so zabeležili v Ljubljani po osvoboditvi največje število inozemskih gostov v enem mesecu. V aprilu 1953 je obiskalo Ljubljano 5.374 gostov, skoraj 2.600 manj kot letos. Prav tako je bil znatno manjši turistični promet tudi v aprilu 1952.

Torej smo lahko zadovoljni z začetkom turistične sezone v Ljubljani. In tudi za bodoče ni treba biti v skrbeh. Na posebno veliko povečanje tujskega prometa v Ljubljani bo težko računati, dokler se število postelj v hotelih ne bo povečalo. V aprilu so imeli vsi ljubljanski gostinski obrati samo 63 ležišč, sicer 19 več kot lani, toda še vedno daleč premalo. Kdor ve, koliko gostov je moralo lani zapustiti Ljubljano zaradi pomanjkanja ležišč, lahko pričakuje, da bo leto sprito tega še težje. Leto ali dve tako se gre. Ščansa pa se bo zlasti pri inozemskih turistih utrdilo prepričanje, da Ljubljana nima dovolj prenočišč. In se je bodo začeli izogibati, mestu seveda v znatno škodo. Prav sprito sedanja zmogljivost ljubljanskih hotelov tudi letos verjetno ne bomo dosegli nekake večje porasta tujskega prometa. Milijoni, ki so jih lani in predlanskim investirali v gostinski obrate, bi bili v novih hotelih bolj koristni. Se to: Od kod je aprila prišlo največ gostov v Ljubljano? Med domačimi gosti so prevladovali Slovenci, ki jih je bilo še enkrat več kot gostov iz Srbije. Na drugem mestu so Hrvat, ki jih je obiskalo Ljubljano nekaj nad 600, iz Bosne. Makedonci, je in črne gore jih je bilo kar več. No v aprilu je malo. Med tujci so aprila prevladovali Nemci, ki jih je prišlo 648. Avstrijci je bilo 598.

Zakasneli posevki

Statistična služba je dobila od približno 350 agronomov iz vseh krajev naše države podatke o stanju posevkov. Pomladanska setev se je zaradi neugodnega vremena zakasnila povprečno za 20 dni. V več kot 60 okrajih Srbije in Hrvatske, kjer je bila prejšnja leta setev koruze že zaključena, so doslej posejali s korožo komaj kakih 30% njiv. Na deset milijonov od skupnih 14 milijonov hektarov je orna zemlja dobivala doslej premalo toplote. To je neugodno vplivalo na klitje pomladanskih posevkov.

Skrb za vojne sirote je prevzela družba

V letošnjih proračunih OLO je nad 80 milijonov za šolanje vojnih sirot — V Sloveniji jih je okrog 12.000 in od teh potrebuje nemara več kot polovica pomoči za šolanje — Otroške dodatke prejema le 4000 sirot

Mestna trgovinska zbornica v Ljubljani je te dni razpisala stipendije za šolanje 15 vojnih sirot. Stipendisti trgovinske zbornice bodo imeli vso oskrbo v internatu, dokler ne bodo končali šolanja, oziroma dokler se bodo uspešno učili. Tako je mestna trgovinska zbornica prva, ki skuša potrebe po dobrem podmladku v trgovini uskladiti z moralno obveznostjo celotne družbe do vojnih sirot.

Skrb za vojne sirote v Sloveniji sploh je v zadnjem času prešla z Zveze borcev na družbo. Po vseh okrajih so letos že določili tudi potrebna sredstva za pomoč vojnim sirotam. Skupno so ljudski odbori odobrili več kot 80 milijonov din za letošnje stipendije vojnim sirotam. Izmed 12.000 vojnih sirot, kolikor jih je v republici, jih sedaj samo približno 4000 dobiva otroške dodatke, kajti velik del teh je na vaseh pri rednikih, ki imajo večja ali manjša posestva. Kot so ugotovile komisije ZB, te otroke v marsikaterem primeru grdo izkoriščajo za pašo, za delo na polju itd. Zato je večina izmed njih končala samo osnovno šolo. Na višjih šolah jih je samo 112.

Skrb za strokovno usposabljanje teh otrok, ki so jo lani prevzela organizacije ZB, je sedaj usmerjena zlasti na to, da otroke spravijo v primerne šole. Zlasti za 2500 otrok, ki še sedaj obiskujejo osnovne šole, bodo okrajni ljudski odbori dali sredstva, da bodo lahko nadaljevali šolanje na gimnazijah in strokovnih šolah, seveda kolikor bodo to želeli sami otroci in njihovi reditelji, ki pa bodo morali po svojih možnostih tudi prispevati svoj delež. Posebne komisije pri okrajnih ljudskih odbori (v katerih so zastopniki oblasti, Zveze borcev in vojnih invalidov, prosvetni delavci) bodo podeljevale te stipendije kot dodatke otroškim dokladam.

Sodijo, da bo jeseni po raznih šolah več kot polovica vojnih sirot (približno 7000). Na toliko učencev so preračunane tudi stipendije. V prihodnjem letu in naslednjih letih pa, ko bo treba dati stipendije vse leto (letos bi jih začeli dajati šele v septembru) pa bi se ti izdatki povečali na približno 260 milijonov. Zgledu mestne trgov. zbornice pa bodo verjetno sledila tudi druga podjetja. Gmotna skrb za vojne sirote se je letos končno v vsej republici konkretno uveljavila, kar pozdravljajo in podpirajo vse množične in politične organizacije in česar se upravičeno vesele tudi vsi prizadeti.

K. M.

»Izkkušnje uče, da v bodoče ne bomo mogli več vztrajati pri predpisanem razmerju med vajenci in vajenkami. Seveda pa s sprejembo tega razmerja vprašanje vajencev še ne bi bilo rešeno. Moška mladina v mestih in industrijskih središčih teži predvsem k poklicem tehnične stroke, v katerih si obeta boljši razvoj in zasluge. S področja pa vajencev ni, kar je razumljivo, saj se vajenec z »rčnim zaslužkom 1000 din ne more sam preživljati. Trgovska podjetja bodo morala pač nekaj žrtvovati za vzdrževanje takih vajencev v internatih, kajti moške mladine, primerne za trgovski poklic, dejansko primanjkuje. Trgovinska zbornica za Ljubljano je upoštevala to pomanjkanje vajencev, ko je te dni razpisala za otroke padlih borcev in žrtve NOV 15 prstih vajenskih mest z vso internatsko preskrbo. Prav bi bilo, da bi tudi posamezna podjetja sledila zgledu zbornice in šla po isti poti. F. S.

RIBJA SEZONA

V Ljubljani je lani dosegla potrošnja morskih rib 160 ton, pa bi se lahko že podvojila

Tuni in skuše so se ujeli v mreže! Ta vesela novica se je pred dnevi naglo razširila vzdolž vse obale od Učinja do Reke in Kopra, pa tudi po drugih krajih države. Nedvomno so bile razen ribicev in delavcev v tovarnah za konzerviranje in predelavo rib vselej tudi gospodinjice v njih vsi tisti, ki jim gre tako imenovana plava riba v slast. Z lovom sardel, skuš in tune se namreč začnjanja velika sezona. Ogromni vlakci teh rib dajejo ljudem ob morju delo in zasluge, prebivalstvu pa ceneno hrano.

Potrošnja morskih rib zdaj ni več omejena le na obalne kraje in bližnja mesta, temveč se je razširila že daleč v notranost dežele. Posamezna podjetja so našla trg zanje tudi po več sto kilometrov daleč od morja. Tako so n. pr. Beograd in nekateri drugi srbski kraji navzlic veliki oddaljenosti dobri odjemalci dalmatinskih ribicev. Po drugi strani pa je treba zlasti o marsikaterem industrijskem središču reči, da njegovo prebivalstvo navzlic idealnim možnostim za dobavo rib še vedno nima priložnosti kupovati to ceneno hrano. Mnogokod je temu vzrok premajhna prizadevnost trgovskih podjetij, ponekod pa celo nezavedanje posameznikov, ki jim je zaupana preskrba teh krajev.

V Sloveniji smo lani pojedli okoli 100 ton morskih rib. Veliko večina jih je konzimirala Ljubljana, za kolikor toliko redne odjemalce pa štejeimo lahko nekatera gostinska podjetja v Mariboru, Celju in Kočevju. Prebivalstvo ostalih krajev in industrijskih središč pa rib tako rekoče ne vidi, kaj šele da bi bile redni sestavni del njihove prehrane.

Tega ob idealnih možnostih za dobavo rib ne bi smelo biti. Treba je le poskrbeti za sodoben prevoz po železnici ali s hladnimi avtomobili in pa za najnujnije skladiščne naprave. Razen v Ljubljani menda noben kraj v Sloveniji nima ustreznega prostora za ribji trg pa tudi ne podjetja, ki bi se ukvarjali s prodajo rib. Občine in okraj naj bi zato za svoje občine te stvari uredili tako, da bodo ljudje že v letošnji sezoni lahko kupovali ceneno ribje meso. V Ljubljani pa bi gospodinjam zelo ustreglo, ko bi ribe prodajali še v drugih delih mesta, da bi jim ne bilo treba hoditi ponje na osrednji trg. Bralce bodo gotovo zanimali tudi podatki, koliko in kakšne vrste morskih rib smo lani konzimirali v Sloveniji. Kakor smo že v začetku omenili, je lanska potrošnja znašala okoli 100 ton. Med 28 glavnimi vrstami so bile na prvem mestu skuše (nad 60 ton). Potrošnja papalin (malih sardel) je dosegla 43,7 tone, sardel 17,7 ton. Na četrtem mestu so ostili (11,5), na petem pa gire (9,1 tone). Morskih rač, žab in mačk so prodali 2592 kg, salp in ušat pa 2000 kg. Precej velika je bila potrošnja zubatca, arbuna in komarče (1770 kg). Palaamid je bilo na ljubljanskem trgu 1518 kg, tune 1225, bukeve 1290 kg. Ostalih vrst rib je bilo manj ko po 1000 kg. V primerljivi prejšnjim leti, če ne števeno dobe, ko so bile ribe na karte, lahko ugotovimo počasi, vendar naraščanje potrošnje. Če zboljšanih pogojev bi se lahko najmanj podvojila.

V ljubljanski ribarnici je zmeraj dovolj odjemalcev morskih rib

Moč in uspehi naših gasilcev

Skoraj 300.000 prostovoljnih gasilcev v državi — Škoda požarov že znatno omejena

V Gasilski zvezi Jugoslavije je bila večera tiskovna konferenca. Na njej so bila pojasnjena temeljna vprašanja našega gasilstva. Po vojni se je število družtev in članov potrojilo v primeri s predvojnimi časi. Sedaj je v Jugoslaviji 4.325 prostovoljnih gasilskih družtev z 284.714 člani. Razen tega so v vseh večjih središčih tudi profesionalne gasilske anote, ki so neposredno povezane z ljudskimi odbori. Vseh večjih podjetjih so prostovoljne gasilske čete. Gasilska društva v naši državi so po osvoboditvi žela navzlic gmotnim težavam velike uspehe. Povprečna škoda zaradi požar

rov znaša v Jugoslaviji na prebivalca 0,13 dolarja, v razvitih državah (Francija in Anglija) pa več kot po 1 dolar. Požari so v zadnjih petih letih pri nas prizadejali približno za 3 milijard din škodo, vsem ko je bilo v Franciji za 44 milijonov dolarjev. Pokazalo se je, da so v republikah različni odnosi do prostovoljne gasilske službe. LR Slovenija je n. pr. letos dala za gasilske potrebe 70 milijonov din, vsem ko je LR Srbija dala le 30 milijonov. Gasilska zveza je izdelala tudi desetletni plan prostovoljnega in poklicnega gasilstva. Za izpolnitev tega plana bi potrebovala 20 milijard din.

ZADNJI METRI NOVE CESTE

V Trbovljah se že sedaj vneto pripravljajo na jubilejni teden: 30-letnico zloma fašistične Orjune, 100-letnico trboveljske občine in 150-letnico trboveljskega rudnika. Ko bodo v jubilejnih dneh od 30. maja do 6. junija delovni ljudje iz vse Slovenije obiskovali Trbovlje, bodo lahko ugotovili, da so Trbovlje dosegle po osvoboditvi največji razmah in napredek. Ob premovalniku rase v zadnjih letih nova industrija, zlasti kovinska, ki obeta mladi delovni generaciji lepo bodočnost. Komunalna politika in graditev v vsakim letom bolj in bolj izpreminjata vnanjo podobo Trbovelj. Staro in nezdravo okolje se nezdruženo kreči in umika pred svežino in higieno, ki jo prinašajo mnoge nove komunalne pridobitve. Vrsti modernih stanovanjskih blokov in novih stanovanjskih hišic že sedaj priča, kako se tudi v Trbovljah dviga stanovanjska kultura in higiena. Za zdaj sicer šele polagoma, toda nobenega dvoma ni, da bo v vsakim letom več in več sredstev in materialnih pogojev namenjenih nadaljnemu dviganju življenjske ravnosti delovnih ljudi.

Novi čas tudi v tem revirju ne prestopa podira in odstranjevanje težke okolnosti, v katerih je nekoč garal delavski razred in se hkrati z revolucionarnimi akcijami boril za osvoboditev. Ustvarjena sredstva ostajajo zdaj doma, v rokah delovnega človeka. Iz njih nastajajo novi bloki, nova stanovanja, nove ceste, nova kanalizacija, parki in zeleni pasovi, nove kulturne, prosvetne, zdravstvene, športne in druge pridobitve. Tako se ob sicer težkem delu v jami, v tovarnah in obratih čedalje bolj ob vseh teh pridobitvah odpira delovnemu človeku prijetnejše, bolj zdravo in vedro življenje. Tu zdaj nastajajo in rasejo sadovi revolucionarnih sil,

ki so desetletja v boju kovali Trbovljam pošteno in prijetno prihodnost. V jubilejnem tednu bodo Trbovlje sprejele goste med drugimi tudi že z novo, moderno urejeno tlakovano cesto. Kdor pozna Trbovlje izza nekdanjih let, ve, kaj pomeni Trbovljam ta komunalna pridobitev. Za zdravo in čisto življenje je pravzaprav neprecenljiva. Marljivi delavci prav v teh dneh hitijo, kar le morejo, da uženejo izgubljene deževne dni. Tlakači na zadnjih metrih pred Trgom revolucije polagajo granitne kocke. In ko bodo se potegnili asfalt na obeh pločnikih, bo vsakogar pripeljala v Trbovlje najlepša cesta. (Z)

Vprašanje, ki zahteva čimprejšnjo rešitev

V nekaterih vaseh na Goriškem še vedno ni zaključena obnova med vojno požganih ali porušenih stanovanjskih in drugih poslopjij — Letos bodo porabili za obnovo približno 23 milijonov dinarjev, kar pa še zdaleč ni dovolj — Vsi, ki so svoje domove obnovili že pred leti, naj pomagajo tistim, ki še vedno nimajo strehe

Obnova med vojno porušenih ali požganih stanovanjskih oziroma gospodarskih poslopjij v nekaterih vaseh na Goriškem še vedno ni zaključena in je vedno bolj pereča. Da obnova še ni povsod zaključena, je več vzrokov. Glavni je nedvomno v tem, da je bil goriški okraj vse do leta 1947 razdeljen v coni A in B in, utro v večjem obsegu sploh niso začeli obnavljati. Ko so bili ti kraji septembra 1947 končno priključeni k Jugoslaviji je tedaj Ministrstvo za novoosvojenе kraje dalo za obnovo dovolj denarja. Vseh kre-

ditov pa ni bilo moč izkoristiti, ker je primanjkovalo gradbenega in ostalega materiala in delovne sile. Tenu so se pridružile tudi številne napake oblastnih organov, ki za obnovo čisto niso imeli dovolj potrebnega razumevanja. Razen tega so zagrešile manjše ali večje napake še tedanje obnovitvene zadruge, ki so obnovile precej domov lastnikom, katerim so huse pogorele zdravljaj pred vojno in ne med narodnoosvobodilno borbo. Nadalje so si nekateri zgradili večje in bolj prostorene hiše, kot pa so jih imeli pred vojno. Vse te nepravilnosti so se dogajale zaradi raznih protekcij ter vseh mogočih poznanstev in zvez na škodo tistih, ki so v vojni največ žrtvovali in katerim bi bila obnova najbolj potrebna. Prav sedaj je v teku izterjava dolgov vsem, ki so si neupravičeno zgradili stanovanjska in druga poslopja; računajo, da bodo tako dobili približno 6 milijonov dinarjev, ki jih bodo takoj vložili v obnovo.

V družbenem planu OLO Gorica je za letos določenih za obnovo 23 milijonov din, ki jih bodo porabili za dokončno obnovo 15 hiš na Predmeji, prekritje 37 poslopjij; 10 milijonov din pa namenjavajo razdeliti ostalim najpotrebnejšim poslojem.

Nekaj denarja je za obnovo obljubil Glavni odbor Zveze borcev NOV Slovenije; vsa ta sredstva skupaj pa še zdaleč ne bodo zadostovala za kritje vseh potreb. Zato bi bilo prav, da bi premožnejši vaščani in tisti, ki so svoje domove obnovili že pred leti, pomagali s prostovoljnimi delom, materialno pomočjo ali kakor drugače tistim, ki so še vedno brez strehe. O perečem vprašanju

V Novem mestu bodo letos obnovili nekdanjo gimnazijo

12. maja so odborniki mestne občine na 19. redni seji LO MO med drugim sprejeli proračun za leto 1954. Od skupnega zneska 57.710.700 dinarjev bo mestna občina dobila iz dela dobička gospodarskih podjetij 13.311.657 din, medtem ko znaša letos dopolnilna dohodnina kmetov in ostalih polklicev 5.757.160 din. Od ustanov, zavodov in uradov do dohodkov

nekaj nad 3 milijone dinarjev, presežek dohodkov iz leta 1953 pa znaša skoraj 5 milijonov dinarjev. Za knjižje razlike v proračunu bo občina najela pri Mestni hranilnici v Novem mestu dolgoročno posojilo 10 in pol milijona dinarjev. Posojilo bo namenjeno predvsem za nujno potrebno obnovo poslopja stare gimnazije. Prilicije in del I. nadstropja obnovljene stavbe bo dobil Zdravstveni dom za potrebe šolske poliklinike, šolske zobne ambulante ter za sobi specialistov in upravo zavoda. Ostale prostore prednjega traktarja pa bodo dobili Društvo prijateljev mladine, Ljudska tehnika, Rod gorjanskih tabornikov, pionirska knjižnica in mladinska čitalnica, lutkovno gledališče, Partizan in predvojaška vzgoja. Desni trakt stavbe bodo obnovila nekatera podjetja za stanovanja.

Šentjurčani so gostovali v Pristavi

Po uspelem gostovanju v Storah KUD »Bratov Ipravčevih« iz Šentjurja pri Celju priredilo minulo nedeljo popolna gostovanje v Pristavi. Ondlele prebivalce in okolščane je izralska družina prijetno razvedrila z veseloigro »Vasovalci«, nato pa je bil koncert slovenskih narodnih pesmi, ki jih je pel 30-letniški pevski zbor tega društva. V Pristavi so bili zelo zadovoljni s prireditvijo Šentjurčanov in si v bodoče želijo še več takih gostovanj. F. K.

Gradec pri Litiji bo dobil vodovod

V Gradcu pri Litiji, kjer je predlino, največje tovrstno podjetje v Sloveniji, še nimajo vodovoda, ki bi v zadostni meri oskrboval tovarno in posameznike z zdravno pitno vodo. Letos pa bodo v Gradcu zadovoljni, ker so te dni začeli delati nov vodovod. Opralno jamo so izkopali blizu reke Save nad vasjo, kjer je savska voda še povsem čista. Blizu nove ceste, ki drži iz Litije proti Ljubljani, so montirali črpalke. Pri poizkusnem črpanju, ki je trajalo 36 ur, so napčali po 25 litrov vode na sekundo. Strokovnjaki, ki so bili navzoči pri črpanju, so odredili, naj bi črpalno jamo še poglobili za dva metra, da bo voda dovolj tudi ob najbolj sušnih letih. Pri zdravstvenju preiskavi so ugotovili, da je voda povsem zdrava. Ker so zagotovljena denarna sredstva, bodo dogotovili vodovod v Gradcu jeseni. Vodovoda pa si žele tudi prebivalci Litije. Prav to dneve preiskujejo izvirke v Jablaniški dolini, vasi na robu litijske občine. Tamkajšnji izvirki so dovolj močni in tudi voda je povsem zdrava. Letos bodo izdelali načrte, delati pa bodo prišli prihodnje leto.

Mladina v Tovarni perila »Delta« v Ptujju je postala še bolj delavna

Med delavkami tovarne »Delta« v Ptujju je skoraj 70 odstotkov mladink. Čeprav so dekleta že prej delovale v Svobodi, so zdaj začele v tovarni še bolj delati na treh kulturnih popriščih. Dvanajst mladi dink pleše v folklorni skupini, ki jo vodi Marijeta Draškovič, in skoraj štirideset jih poje v pevskem zboru ki ga vodi Dragica Novakova. Dolei so imele v lepo urejeni sindikalni dvorani že dva samostojna nastopa 24. maja pa bodo v okviru mladinske tedna nastopile še v Narodnem domu.

Likvidirali bodo tovarno »SAD« in trgovsko podjetje »CELEIA«

Z II. SEJE LO MO CELJE

Celje, 14. maja. Pod predsedstvom tovariša Fedorja Gradišnika, novega predsednika Ljudskega odbora mestne občine Celje, je bila v četrtek II. redna seja zborna. Razen o tekočih nalogah, so odborniki razpravljali o osnutku odloka o stanovanjskih najemninah, o statutu Celjske mestne hranilnice, o delovnem času trgovin v področju mesta Celja in o likvidaciji Tovarne sadnih sokov »SAD« ter »Celeia«, trgovskega podjetja z vinom.

Odlok o najemninah in sklepanju najemniških pogodb za stanovanjske in poslovne prostore, ki so ga na zadnji seji sprejeli, urejuje obveznosti stanovalec in najemnikov do stanovanjske skupnosti in LOMO Celje. Z odlokom je tudi urejeno vprašanje

raznih skladov kot so: sklad za hišno upravo, amortizacijski sklad in sklad za vzdrževanje hiš. Prav tako je določena višina prispevkov v razne sklade, kakor tudi razpolaganje z njimi.

Zboru je bil predložen v razpravo in potrditev statut Celjske mestne hranilnice kot komunalne banke v Celju, ki ga je izdelal in sprejel že upravni odbor Hranilnice. Statut so na seji soglasno potrdili. Sprejet je bil tudi odlok o delovnem času v gospodarskih podjetjih na območju mesta, v trgovinah bodo delali od 7 do 12 in od 15 do 17.30 ure poleti, pozimi pa od 7.30 do 12 in od 14 do 17. Za pekarnice, mlekarnice, mesnice, zajtrkovalnice, gostilne itd., je določen poseben obratovalni čas.

revnodušno gledati gospodarjenja in daljnjega »razvoja« v tej tovarni. Zato so odborniki sklenili likvidirati Tovarno sadnih sokov. Prav tako so sklenili likvidirati trgovsko podjetje »Celeia«, ki za daljni uspešni razvoj nima več možnosti. »Celeia« bi namreč potrebovala za gradnjo novih vinskih kleti in nakup primerne opreme najmanj 70 do 100 milijonov dinarjev.

Na sestankih delavskega sveta v tovarni »SAD« in podjetja »Celeia«, so že razpravljali o težavah podjetij in tudi sklenili podjetja likvidirati. Iz obeh likvidiranih podjetij bodo ustanovili novo podjetje za predelavo sadja in sadnih sokov. Le-to bo najprej tri mesece poskusno obratovalo. F. K.

Posebna gospodarska komisija je proračuna o gospodarskem stanju v tovarni sadnih sokov »SAD« in trgovskem podjetju »Celeia«. Potem ko je komisija temeljito analizirala gospodarsko stanje v tovarni »SAD«, je predlagala zboru likvidacijo tega podjetja. Tovarna je že zastarela in zato ne more več uspešno konkurirati drugim tovrstnim tovarnam v naši državi. V slab gospodarski položaj pa sta podjetje spravila tudi odvečna osnovna sredstva in nov gospodarski sistem.

Z ozirom na to, da je Mestna občina Celje dala jamstveno izjavo tovarni »SAD« za najetje obratnega kredita v znesku nad 100 milijonov dinarjev, ne more

Od vsepovsod

Pred nekaj dnevi je zasadal upravni odbor PTT v Novi Gorici. Navzoči so razpravljali o volitvah v delavski svet. Dolei so imeli uslužbenec PTT Novo Gorice delavski svet pri direkciji PTT v Ljubljani. Konec tega meseca bodo pa prvič izvolili svojega.

DPD Svoboda »Tomaž Godec« v Boh. Bistrici je ustanovila lutkovno gledališče. Prvo predstavo so imeli prvega maja, in sicer so igrali v režiji tov. Lovra Strazarja »Rdečo kapico«. Z igrice nameravajo gostovati še po sosednjih krajih Goriške in Primorske.

KZ v Bohinjski Bistrici je organizirala mladino, da bi pobirala mlajše hrošče. Po vaseh je določila zbirne kraje, kjer so hrošče, ugotovilo količino in jih plačilo po 10 din litra. Dolei so jih odloži v veliko nabrali, denar pa hranijo za šolsko izlete.

J. B. V Grosuplem bodo letos uredili zdravstveni dom. V njem bo nekaj ležišč, zobna ambulanta, röntgen in druge ordinacije. Dom bo imel tudi rešilni avto. Glavni namen novega doma pa bo zdravljenje tuberkuloznih okoličanov.

Dramska sekletja na I. državni gimnaziji v Mariboru, ki dela v okviru MKUD Franjo Crnek, je v režiji profesorice Polonice Stefanec nastudirala komedijo angleškega komediografa Johna Hayesa Marmersa »Peščiki moji«. V Mariboru so komedijo uprizorili že dvakrat, z njo pa nameravajo gostovati tudi v Ptujju.

Tahoraka jama pri Grosuplem je bila nedavno tega uradno odprta. Za prej je bilo mogoče obiskovati samo, vendar v njej še ni bilo vse urejeno. Sedaj so, pa v 800 m dolgi jami na novo napeljali električno, obnovili vhod in polt v njih, bolje opremlili buffet pred njo in uredili še razne druge stvari.

Na Mlačevem pri Grosuplem dela okrog 500 delavcev na novi cesti, ki so jo začeli že sredi aprila. Vzela bo Mlačev. Zalno in Lako s cesto Grosuplje-Krača pri Mlačevem in s cesto Ljubljana-Novno mesto na Peščenjaku. Imela bo tudi zvezo s novo avtomobilsko cesto Ljubljana-Zagreb. Letos je nameravajo zgraditi je polovico in bodo za sedaj investirali v ta namen tri milijone dinarjev; nekaj pa bodo prispevali prebivalci s prostovoljnimi delom.

Priznanje mladinski godbi »Svobode« iz Trbovelj

Ob znani rudarski delavski godbi se je v Trbovljah v zadnjih letih razvila tudi številčno močna in že dobro uvežbana mladinska godba »Svobode«. S samostojnimi nastopi v Trbovljah in drugih delavskih središčih po Sloveniji so mladinci pokazali precejšnjo glasbeno kulturo, izvežbanost in homogenost. Na povabilo Višje partijske šole odpotujejo mladi godbeniki v začetku prihodnjega tedna v Beograd. Kot gosti Višje partijske šole bodo priredili v Beogradu

Najhujše neurje, kar ga prebivalci pomnijo

Ob znani rudarski delavski godbi se je v Trbovljah v zadnjih letih razvila tudi številčno močna in že dobro uvežbana mladinska godba »Svobode«. S samostojnimi nastopi v Trbovljah in drugih delavskih središčih po Sloveniji so mladinci pokazali precejšnjo glasbeno kulturo, izvežbanost in homogenost. Na povabilo Višje partijske šole odpotujejo mladi godbeniki v začetku prihodnjega tedna v Beograd. Kot gosti Višje partijske šole bodo priredili v Beogradu

tudi več koncertov, med drugim javni koncert v parku ter večerni koncert v Domu JLA.

»Za Partijo!«
»Za Tit!«
»Hural Hural Hural«
Naenkrat je mitraljez umolknil
»Kaj je?«
»Znankuje municije,« se je zaskrbljeno oglašil sloki mitraljezeo.
»Lojze, na delo! Kastelca pa je že prej na vse to mislil; med domačini na Zalogu je odbral šest mladincev, ki so odšli ponjo v dolino, kjer je bila shranjena.
»Tako bo tul!« Kratak zastoj. V živahen pomenek med Kastelčevim Lojzetom, Samčevim Francetom in Bukovčevem Jožetom, ki so razpravljali o položaju se je vmešal Krmarjev Alojz z novico:
»Naši grede! je radostno vzkliknil.
»Tako je bilo. Osvobodilna fronta na Skofljici je samo čakala na ta napad in ga sprejela izkoristila. Organizirala je množičen odhod novih borec v partizane. Kar petinosem, deset domačinov vseh starosti se je odzvalo klicu Partije.
»Strgal! Najstarejši ste in najbolj izkušeni. Prevzemite vodstvo med novinci in uredite četo. Benediški Jože-Istok bo vaš pomočnik.« je odredil komendant.
Staremu krepkemu Facoonu ni bilo treba dvakrat reči. Takoj je stopil pred novince in jim kratko nagovoril:
»Fante, zdaj se je prelomilo... Odočili ste se za Lombo, v njej bodo vztrajali do konca. Prevzemite vodstvo in zahtevam poslušnost. Zdaj gre zares!«
Martel

Prelomilo se je...

Skofljica, industrijsko naselje pri Ljubljani proslavlja danes, 16. maja, prvikrat občinski praznik. Ta datum si je izbrala kot spomin na velike dni ljudske vstaje proti okupatorju, ki jo je hotel zasužnjiti in ponižati do dna. Skofljica je bila budna predstraža revolucionarne Ljubljane, kjer so bile po ustanovitvi OF 1941. leta stalna na delu organizirane trojke, ki so pripravljale orožje in druge stvari, ki so jih potrebovali za obnovo NOB. 16. maja 1942 je bil z njihovim sodelovanjem pripravljen napad na močno okupatorjevo postojanko na Skofljici iz smeri Zaloga nad Skofljico. Posledica tega napada je bila, da je v noči od 16. na 17. maj odšlo v partizane kar 85 domačinov. Ta svetla izbrala za svoj ljudski praznik in ga slavila na najbolj svečan način.

Maja 1942 je bilo. Ob večernem mraku so se utrgali iz Gumniške cili. Ob kozolcu zaležihk razorov so se ustavili. Pogovor, ki je bil prej bolj tih kot glasen, se je zdaj sprostil. Nizek, suhljat, toda živav fant je na glas spregovoril.
»Fante, da veste, zdaj gre zares! Dvigniti moramo Skofljico na noge, da si jo bo zapomnil Lah.«
»Samo ukazuj, komandant! je odločno odgovoril za vse Jože, ki je nosil mitraljez, edino težje orožje v četi.
»Mitraljezeo, desno v kritje, strelci na levo v red, na položaj!«
Ravno pod njimi pa je ležala Skofljica, kjer se je vgnozdila močna okupatorjeva postojanka. V barakah na barju so Italijani že spali,

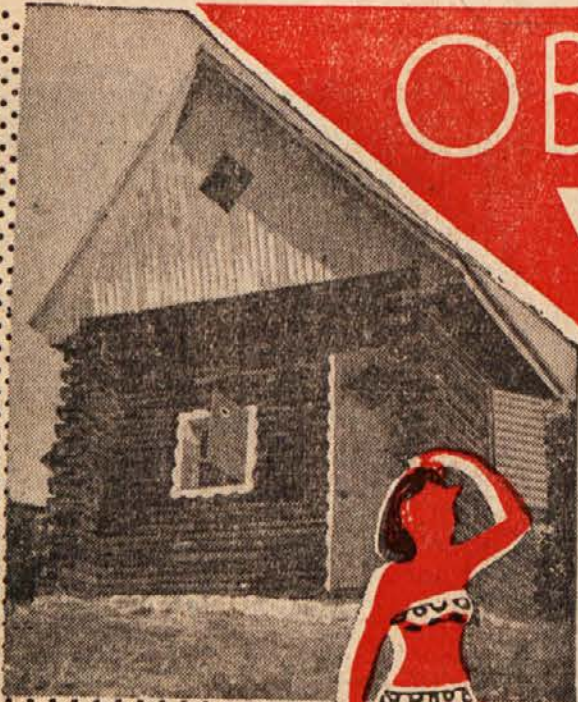
do največjih. V nekaterih gozdovih ležijo podre smreke, stare tudi do 100 let, kar priča, da je bilo tedaj neurje zares najhujše, kar jih prebivalci pomnijo. Logarji, ki te dni obiskujejo poskodovane gozdove, se doslej ugotovili, da je vihar padel nad 6500 kubičnih metrov lesa. Kmetje so zato morali pustiti delo na poljih in pohiteti v gozdove. Na ljubadar ne bi našel podtega drevesa. Hlodi vno luplja in jo pripravljajo za prodajo lesnim podjetjem.

APZ »Tone Tomšič« je gostoval na Štajerskem in v Prekmurju

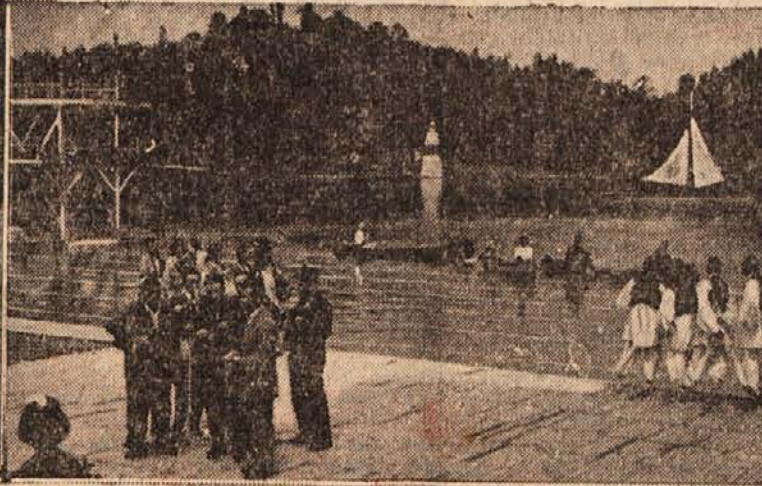
Akademski pevski zbor »Tone Tomšič«, ki ga vsa leta vodi predvodnik Radovan Gobec, s svojo izredno plodno koncertno dejavnostjo zavzema v našem kulturnem življenju ugledno mesto. Samo v letošnji sezoni je nastopil že na enajstih celovečernih koncertih po raznih krajih Slovenije, med drugim tudi dvakrat z istim sporedom v Ljubljani. Svest si svoje naloge, si prizadeva za kulturno med našo ljudje, je APZ minulo soboto, nedeljo in ponedeljek klub finančni krizi se na turneju na Štajerskem in Prekmurju. Turneju so omogočili upravni in prosvetni forumi Slovenske Bistricе. Murske Sobotne in Maribora, kjer so pevci nastopili. Povsod so bili prisrčno sprejeti, z izvajanjem pa so navdušili občinstvo, ki je vedno do zadnjega kottička napolnilo dvorano. Pevci in dirigent so dobili tudi lepa darila, predstavniki občinstva in organizacij pa so v pozdravnih govorih kot glavno točko naševali veselje nad uspešnim nastopom APZ in izrazili željo, da jih mladi pevci spet čimprej obiskali.

OBISCIITE Velenjsko jezero

Bivanje v prikupnih weekend hišicah posajenih med drevjem ob jezeru je nad vse prijetno in udobno

Kopališče ob jezeru s plažo, olimpijskim bazenom, čolni, jadrnicami itd. — Ribolov

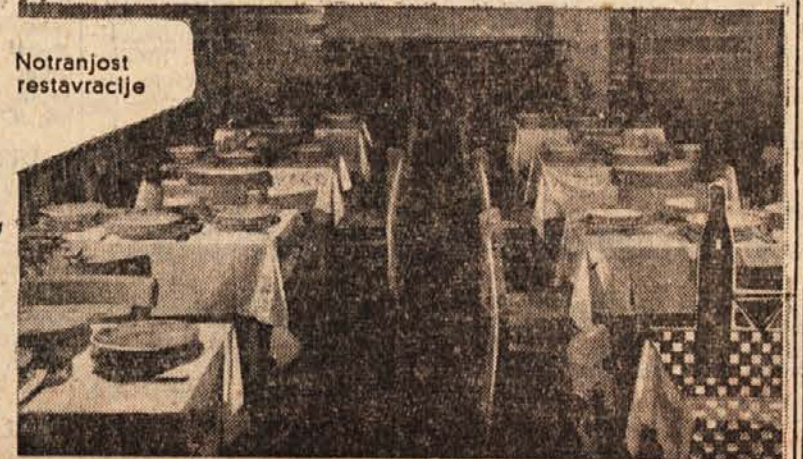
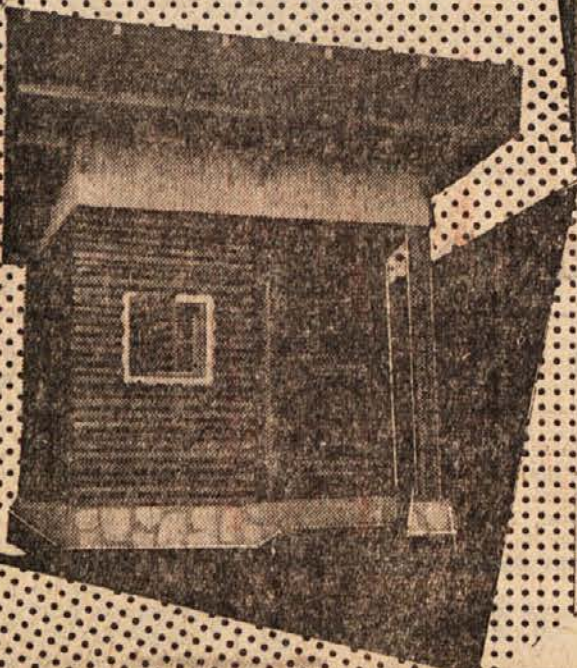
Saleška dolina je že od nekdaj znana kot ena najbolj slikovitih pokrajin v naši ožji dolini. Naravnim lepotam te doline pa se je lani pridružilo še lepo urejeno Velenjsko jezero, ki je kmalu postalo prijetno letovišče in izletniška točka. Nekoč je bilo to jezero malo in zapuščeno, brez večjih privlačnosti za obiskovalce teh krajev in kopalce.

Toda, pridne roke Velenčanov so lani popolnoma izpremenile lice velenjskega jezera in njegove bližnje okolice. Poleg prelepega jezera z urejnim kopališčem in sončno plažo, ni najti modernega hotela, temveč prikupne weekend hišice, posejane na hribočku ob jezeru. V 11 weekend hišicah, grajenih v različnih oblikah, je najti vso udobnost za prijetno bivanje. V neposredni sosesčini, ob samem jezeru, stoji novo poslopje, kjer je moderna restavracija.

Ko obiščete Velenjsko jezero, ne pozabite tudi na izlete v Savinjske Alpe, na Mozirsko Planino, Smrekovc, Paški Kozjak, Urško goro in Goro Jurijev XIV. divizije. Spotoma si ogledajte tudi številne gradove kot Velenjski grad, grad Turn, grad Gorica, grad Herberštajn in razvaline saleškega gradu.

Dnevni pension kategorije A 400 dinarjev.
Dnevni pension kategorije B 380 dinarjev.

Kopališče s plažo za sončenje — olimpijski bazen — čolni, ribolov, jadranje, vožnje s kanuji — hotelska oskrba — weekend hišice — prvovrstna restavracija — letni kino in gledališče — na novem stadionu bodo vse poletje športne prireditve — vsak večer ples na terasi — izleti v bližnjo okolico.

Notranjost restavracije

KAM? V ROGAŠKO SLATINO

ROGAŠKA SLATINA

Zdravilna moč Rogoške mineralne vode je znana že več kot 300 let: Kot prvi pacient je v zgodovinskih dokumentih omenjen grof Zrinjski. Leta 1640 je grof prišel na lov v bližnjo Rogoško Slatino. Ker pa je bil grof bolan na jetrih, so mu domačini svetovali, naj pije čudodelno vodo, ki je izvirala takrat v gozdu. Zrinjski je hitro ozdravel. Vest o njegovem zdravju se je kaj kmalu razširila po vsej Evropi. Že leta 1685 je mariborski zdravnik dr. Johannes Benedictus Grundel napisal knjigo »Roitschocrene«, v kateri opisuje uspehe zdravljenja z mineralno vodo.

Po bogati mineralizaciji in zdravilni moči nima doslej Rogoška Slatina nobenega nasprotnika v vsej Evropi. Toda doslej je bila dobljena količina mineralne vode težak problem. Šele leta 1952 se je to vprašanje rešilo na ta način, da je uprava Zdravilišča začela vrtati nove izvire na področju, kjer so se že nahajali stari, izčrpani. Ob priliki vrtanja v globino približno 50 m so našli ogromne količine bogate mineralne vode, katere pod močnim naravnim pritiskom sili iz globine zemlje. S tem se je Rogoški Slatini odprla nova pot razvoja ter je zaživela popolnoma prerojena, saj so ji novi vrelci dali novih moči. Zdravilna voda Rogoške Slatine vsebuje poleg drugih mineralov velike količine alkalija, sulfata, magnezija in ogljikove kisline. V enem litru vode je povprečno 10 gramov mineralov; to dokazuje, da zelo nadkriljuje vse ostale evropske mineralne vode.

Indikacije:

zapeka, zlata žila, zgaga, želodčni katar, čir želodca in dvanajsternika, črvesni katar, boleznii jeter, zlatenica, vnetje ciroza, boleznii žolčnika, vnetje, žolčni kamni, sladkorna bolezen, protin, tolčavost, glavobol, nevrastenija.

Gostinska podjetja:

Naj omenimo še to, da je doslej bilo Zdravilišče pod eno upravo. Z letošnjim letom pa se je izvedla decentralizacija, katere glavni smoter je bil poživiti delo med gostinskimi obrati ter s tem dvigniti kvaliteto uslugam. Iz prejšnjega gostinskega podjetja Rogoške Slatine so nastala štiri podjetja, katerih vsako zase posluje samostojno. To so gostinska podjetja:

»Slovenski dom« z dependansami: »Ljubljanski dom«, »Beli križ«, »Beograjski dom« in hotel »Sonca«.

»Zdraviliški dom« z dependansami: hotel »Boč«, hotel »Styrija«, hotel »Švicarija« s kavarno.

»Pošta« z dependansami: »Strosmayerjev dom«, »Soča« in »Slatinski dom«.

»Bohor« z dependanso: hotel Evropa.

CENIK

za penzione gostinskih podjetij v Rogoški Slatini za sezono 1954:

GOSTINSKO PODJETJE SLOVENSKI DOM

Cena penzionu izven sezone . . . . . od 555 do 660 din
Cena penzionu v glavni sezoni . . . . . od 610 do 730 din

GOSTINSKO PODJETJE ZDRAVILIŠKI DOM

Cena penzionu izven sezone . . . . . od 555 do 660 din
Cena penzionu v glavni sezoni . . . . . od 610 do 730 din

GOSTINSKO PODJETJE HOTEL POŠTA

Cena penzionu izven sezone . . . . . od 500 do 600 din
Cena penzionu v glavni sezoni . . . . . od 550 do 660 din

GOSTINSKO PODJETJE HOTEL BOHOR

Cena penzionu izven sezone . . . . . od 510 do 550 din
Cena penzionu v glavni sezoni . . . . . od 560 do 610 din

Predsezona traja do 15. VI. glavna sezona pa od 16. VI. do 31. VIII.

